TRST, petek
9. decembra 1955
Leto XI. - Št. 291 (3220)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din. MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Tavianijeve naloge ob obisku v ZDA
Ostavke levičarskih prvakov iz PLI

Kako si Vatikan in Rim zamišljata vodilno vlogo Italije v Sredozemlju v okviru bodočega sredozemskega pakta - Od PLI je ostala samo še etiketa - Di Vittorio in Pella o Gronchijevi poslanici

(Od našega dopisnika)

RIM, 8. — Nocoj se je vrnil z uradnega obiska v ZDA obrambni minister Paolo Emilio Taviani. V svoji izjavi je poudaril, da se je obisk vršil v okviru obstoječega prijateljstva med obema deželama in dodal, da atlantska solidarnost jamči varnost in mir ter da kljub polemikam smatra, da so perspektive za mir vedno bolj trdne v vsem svetu.

Vendar pa se Tavianijevemu obisku pripisuje globlji pomen ker je znano, da je vodstvo Krščanske demokracije Tavianija že večkrat označilo za svojega kandidata v vodstvu zunanjega ministrstva. Mnogi politični opazovalci vidijo v njegovem potovanju ponovni poudarek hotenja Krščanske demokracije, da bi zunanjega ministra Martina, ki je liberalec, odstranili in da bi njegovo mesto zasedel Taviani. Njegovo sedanje potovanje pa se spravlja v zvezo z znano vatikansko akcijo za obnovo evropske in atlantske politike, ki jo je bil zasenčil «ženevski duh». Zato se poudarja, da je bila Tavianijeva misija v ZDA dvojna: 1. spraviti v sklad evropsko in vatikansko smer vse nadaljevanja prekinjene akcije za gospodarsko, vojaško in politično združitev znako imenovane «Male Evrope» in 2. krepitev sil atlantskega pakta v Sredozemlju.

Prvo nalogo je Taviani izpolnil. Govori se namreč, da je v Ameriki načelno obljubili podporo pobudam katoliških strank v Evropi, saj se zdi znana vatikanska protiofenziva proti popuščanju napetosti in proti politiki koeksistence nadvse dobro strinja z namerami nekaterih ameriških vladnih krogov, da podpirajo proces evropske integracije, ki je bil v obdobju stiskov in konferenc med Vzhodom in Zahodom v zastoju. Ni znano, v kakšni meri je uspel Tavianiju izvršiti drugo nalogo. On je namreč predstal v Washingtonu, naj bi ponovno obnovili izgubljeno prvenjenost atlantskih sil v Sredozemlju, kjer bi Vatikan po svojem eksponentu, glavnem predniku Krščanske demokracije Fanfaniju, bi palača Chigi želela zagotoviti Italiji vlogo atlantskega mandatorja, ki bi prevzel vodstvo skupine članic in nečlanic atlantskega pakta. Pri tem ne gre za nekaj novega. Vsa italijanska zunanja politika je nenehno usmerjena, da si zagotovi nekoliko prednost na Balkanu in na Bližnjem vzhodu. Zato je Taviani nadalje predlagal, naj bi se razširil zahodni vojaški in politični blok v Sredozemlju s sklenitvijo sredozemskega pakta, v katerem bi prišla v poštev kot važna postojanka Francova fašistična Španija. Prav vsem tem si seveda palača Chigi zamišlja Italijo v vodilni vlogi, o čemur pričajo mnogi uvodni članki v «Corriere della Sera», ki že nekoliko velja za poluradno glasilo zunanje politike.

Končno je imel Taviani tudi nalogo doseči ameriško posredovanje pri Čangkajšku, da ne bi uporabil veta za sprejem Mongolije v OZN in tako onemogočil, da bi Italija v roku 18 držav postala nova članica OZN. V palači Chigi poudarjajo, da so Tavianijevo posredovanje z ZDA ugodno sprejeli.

Na predvečer jutrišnjega kongresa italijanske liberalne stranke so se levičarski člani njenega glavnega odbora sešli pod predsedstvom prof. Massinea ter podpisali resolucijo, v kateri sporočajo svoj odstop iz liberalne stranke. Resolucijo so podpisali med drugimi Bruno Villabruna, Nicolò Carandini, Mario Paggi, Mario Pannunzio, urednik lepega liberalnega glasila «Il Mondo», Arrigo Olivetti, Francesco Collotti, Franco Rizzo, Eugenio Scalfari, Paolo Serini in drugi. Poleg njih pa so odšli ostavko še številni drugi liberalni prvaki, med katerimi Mario Ferrara, Gino Doria, Sandro De Feo, Arrigo Benedetti in številni drugi.

Omenjena resolucija ostro kritizira politiko vodstva liberalne stranke, ker je brezpogojno prepustila drugim mestrstvo za prosveto, ker je pristala na protiustavne norme glede vojaških sodišč in ker je popolnoma odvrgla svoje poslanstvo čuvaja ustanov liberalne države. «Hkrati pa, nadaljuje resolucija, so stranko povsem zasužnjile mogočne monopolistične skupine in njena politika je začela odkrito braniti posebne koristi vzkih kategorij». Končno pa resolucija, da bo odslej dalje reformatorski duh in duša liberalizma izven liberalne stranke, ki bo odslej zadržala samo naslov.

V Bologni je glavni tajnik CGIL Di Vittorio govoril ob zaključku kongresa tamkajšnje Delavske zbornice. Dejal je, da ima kongres CGIL nalogo načeti vprašanje razdelitve narodnega dohodka, ki v zadnjih letih prehaja vedno bolj v roke velikih monopolov, latifundistov in finančnega kapitala, vedno manj pa uživajo ta dohodek delavci in srednji sloji. Takšna nepravična razdelitev nacionalnega dohodka omejuje kupno in potrošno moč, kar ima za posledico pomanjkanje pobude za razvoj proizvodnje in gospodarstva, brez česar Italija ne bo mogla odstraniti brezposelnosti in dvigniti življenjske ravni delovnih množic.

«Potrebno je končno uresničiti zahtevo, ki jo je v svoji poslanici postavil predsednik Gronchi, v kateri se poudarja nujnost, da sile dela direktno sodelujejo z ostalimi razredi pri političnem, gospodarskem in socialnem vodstvu države. Glavna naloga, ki jo mora kongres CGIL načeti je prav ta, da odpre pot k pravični razdelitvi narodnega dohodka, ki se mora povečati s pomočjo postopnega razvoja industrijske proizvodnje», je poudaril Di Vittorio.

Gronchijevo poslanico je danes omenil tudi bivši ministrski predsednik Pella, ki je govoril v milanskem «Teatro Nuovo» na sestanku trgovskega združenja o gospodarskem in političnem položaju dežele. Pri tem, je dejal, da odraža poslanica «nepozabne opomine papežkih enciklik». Po mnenju Pelle, je «štirikratna napaka zahtevati za uresničenje Gronchijeve poslanice politično odprtje na levo, nekontrolirano podržavljanje, ubijanje privatne pobude in trošenje javnega denarja». Tudi Pella se je izrazil odločno proti nastajanju monopolističnih pozicij, privatnih in državnih. Ko pa je govoril o politiki vlade je dejal, da «noče biti med onimi, ki bi želeli ustvarjati zasede sedanji vladi».

Vendar pa je dodal, da se «že dve leti živi v Italiji v znaku zmede in negotovosti» ter poudaril, da je «absolutno potrebno izmotati se iz tega položaja». Nato je Pella napadel komunizem, češ da so na zadnjih treh volitvah volivci zahtevali «obrambo pred komunizmom». Nato pa se je direktno obrnil na predsednika republike ter dejal, da je potrebna «osvoboditev od dvoumnih zaprtij in odprtij, ki ne morejo ničesar dati razen še večje dezorientacije in še večjih razkolov» ter še posebej poudarjal, da je «trenutek težak bolj s političnega kot pa z gospodarskega vidika».

A. P.

AMSTERDAM, 8. — V bolnišnici v Amsterdamu je umrl danes v starosti 62 let znani holandski dirigent Paul van Kempen.

Izjava Haile Selasija o obisku maršala Tita

Pojutrišnjem prispe «Galeb» v eritrejsko pristanišče Asab - Program štirinajstdnevnega obiska - Razširitev gospodarskega sodelovanja

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 7. — Eskadra predsednika Tita se približuje tropskemu delu Rdečega morja. Jutri zvečer bo eskadra prešla iz egiptovskega v sudanski del Rdečega morja. Predsednika republike bodo v nedeljo 11. t.m., ko bo stopil na etiopska tla, v pristanišču Asab, pozdravili cesarski namestnik za Eritrejo in drugi visoki državni in vojaški funkcionarji, medtem ko mu bodo enote etiopskega letalstva in obmejne baterije izkazale vojaško čast.

Maršal Tito bo prispel v Adis Abebo 14. decembra. Ob prihodu ga bo pozdravil cesar Haile Selasi skupno z najuglednejšimi etiopskimi osebnostmi. Istega dne bodo maršalu Titu izročili diplomo častnega meščana etiopske prestolnice. Program bivanja v Adis Abebi predvideva vojaško parado, bankete, na katerih bosta predsednik republike in cesar Haile Selasi izmenjala zdravice, obisk v parlamentu, položitev venca na spomenik osvoboditve, sprejeme diplomatskih misij, obisk raznih zgodovinskih, vojaških, kulturnih in socialnih ustanov. Na poti po Etiopiji bo predsednik republike obiskal Desije, staro prestolnico Etiopije Aksum, zgodovinsko mesto Aduo, kjer so Abesinci pod vodstvom cesarja Menelika premagali italijanske zavojevalce, prestolnico Eritreje Asmaro in nekatera druga mesta. Predsednik republike bo gost na kosilu pri hararskem vojvodi, predsedniku vlade in obrambnem ministru. Med bivanjem v Adis Abebi bo maršal Tito stanoval v cesarskem dvoru v rezidenci Haile Selasija.

V izjavi posebnemu dopisniku «Politike» je etiopski cesar Haile Selasi izrazil prepričanje, da bo obisk predsednika republike še bolj utrdil obstoječe srečne stike razumevanja in sodelovanja med obema državama. «Obisk predsednika Tita, je izjavil etiopski cesar, je dogodek velikega pomena v zgodovini odnosov med Jugoslavijo in Etiopijo. Naši dve državi, je nadaljeval cesar, sta preživeli skupne težke izkušnje vojne in okupacije. Toda po zaslugi patriotizma in žrtev so si naši narodi ponovno priborili neodvisnost in danes so v prvih vrstah mednarodnih naporov, da se zagotovi svetovni mir in napredek». Ob koncu je Haile Selasi poudaril prijateljstvo in občudovanje etiopskega ljudstva do narodov Jugoslavije in predsednika Tita.

Gospodarski krogi v Beogradu ugotavljajo, da bodo med obiskom predsednika Tita v Etiopiji govorili ne le o vprašanjih političnega temveč tudi gospodarskega sodelovanja. Dosedanje sodelovanje na gospodarskem področju je bilo po mišljenju v Beogradu omejeno v glavnem na pomoč jugoslovanskih kmetijskih strokovnjakov in geologov v Etiopiji in razvoj nekaterih panog etiopskega gospodarstva. Kljub ugodni možnosti je bila trgovinska izmenjava le slabo razvita. Tej izmenjavi bodo v bodoče posvetili mnogo večjo pozornost. V zvezni trgovinski zbornici v Beogradu dela posebni odbor, ki proučuje možnosti razvoja gospodarskih odnosov z Etiopijo.

B. B.

Mendès France in Mollet snujeta «republikansko fronto» za volitve

Socialistom in levim radikalom so se pridružili še člani demokratične zveze odpora in del bivših golistov - Prelom med Mendès Franceom in RGR zaradi Faura - V Alžiru volitve kasneje? - Povečano število volivcev, list in kandidatov

PARIZ, 8. — Vse francosko politično življenje je že usmerjeno k bližnjim volitvam. Danes je mogoče govoriti predvsem o dveh dogodkih — in pri obeh je glavna oseba Mendes-France. Prvi dogodek je ustanovitev «republikanske fronte», ki se zbira okrog Guya Molleta (socialist), Mendes-Francea (radikal), Mitteranda (UDSR) in Chabana Delmasa (socialni republikanec). Drugi dogodek pa je ultimat, ki ga je poslalo vodstvo radikalne stranke, ki se je sestalo danes zvečer pod predsedstvom Mendes-Francea, levim radikalom, ki so se zatekli pod Faurovo okrilje v «zbiranje republikanske levice» (RGR).

Vodstvo radikalne stranke je ugotovilo, da je «republikanska levica» v zadnjem času sprejela nekaj sklepov, ki ne upoštevajo zahtev radikalne stranke. «Republikanska levica» je sklenila postaviti za volitve lastne kandidate, radikalno vodstvo pa je opozorilo vse one radikale, ki so obenem člani vodstva RGR (ki ni prava politična stranka), da morajo slediti politiki radikalne stranke ali pa se ji odpovedati.

Štirje voditelji «republikanske fronte» so objavili danes v Mendes-Franceovem glasilu «Express» skupen poziv volivcem. Poziv najprej kritizira sklep Faurove vlade in večine v narodni skupščini, da se izvedejo predčasne volitve po starem volilnem sistemu, «kar kaže na zaskrbljenost krivcev za Dien Bien Fu, za polom francoske zunanje politike, za gospodarsko krizo in socialno nepremičnost». Stirje politiki pozivajo nato volivce, naj pošljejo v Bourbonsko palačo «večino, ki bo hotela takoj spremeniti volilni zakon in se vrniti pred volivce na odkrit in pošten boj».

Ta izjava je sprožila precej hrupa, saj so jo razlagali kot predlog, naj se nova skupščina razpusti takoj po odobritvi novega volilnega zakona.

Vendar je socialistični prvak Guy Mollet po razgovoru z Mendes-Franceom izjavil: «Hočemo, da se novi volilni zakon izglasuje takoj po ustanovitvi nove skupščine, nismo pa zahtevali takojšnjega povratka pred volivce.»

Mollet je nato pojasnil, da je bil namen njegovega popoldanskega razgovora z Mendes-Franceom konkretizacija oblik skupne fronte: njena ustanovitev zastavlja udeležencem strankam vrsto vprašanj, predvsem krajevnega značaja, ki jih je treba še proučiti. Vendar je bil že dosežen načelni sporazum na osnovi volilnega programa radikalne stranke «in minimalnega programa», ki ga je v torek sestavil državni svet socialistične stranke.

Mendes France, ki so ga novinarji prav tako oblegali, je bil v svojih izjavah kratek. Predvsem je poudaril, da je republikanska fronta odprta za vse, ki se ji želijo pridružiti, če je njihov program v skladu s programom socialistov in levih radikalov. Na vprašanje o sodelovanju dela bivših golistov je Mendes France odgovoril, da sloni njihova pridružitev na obveznostih za prihodnost in ne na glasovanjih iz preteklosti.

Predsednik demokristjanske ljudskega republikanskega gibanja Pierre Henri Teitgen pa je v intervjuju agenciji «Agence Française d'Information» poudarjal težave in negativne strani «republikanske fronte». Če bo ta fronta omejena na skupine, ki so jo ustanovile, ne bo mogla dobiti večine. Kakšni so torej njeni nameni? Zavezništvo s komunisti po volitvah? Ali zavezništvo v vladni koaliciji z MRP ali celo z zmerno desnico? To mora «republikanska fronta» pojasniti, če naj ji volivci zaupajo, poudarja demokristjan Teitgen.

Zmerna desnica, ki bo zborovala v nedeljo pod predsedstvom Rogera Ducheta, pa namerava uporabiti proti Mendes Franceu iste kritike, ki jih je ta naslovil na vladno koalicijo: «republikanska fronta» je sestavljena iz preveč različnih skupin, da bi lahko predstavljala aktivno in trdno večino. Skratka, radikalno-socialistični blok bo verjetno najbolj napadana volilna formacija v tej volilni kampanji.

Medtem je verjetno že prišlo do popolnega preloma med radikali in «zbiranjem radikalne levice». To namreč ne kaže, da bi hotelo pristati na radikalni ultimat in izključiti iz svojega vodstva radikalne predstavnike s Faurom na čelu, ter jih zamenjati z ljudmi, ki uživajo zaupanje radikalnega vodstva. Če se to ne bo zgodilo, bo Mendes France odtegnil svojo podporo «zbiranju republikanske levice», v kateri je bil med prejšnjimi volitvami najmočnejši steber.

V Alžiru verjetno volitve ne bodo istočasno kot v metropolitanski Franciji. Alžirska skupščina je namreč po dolgi in burni debati s 67 glasovi proti 10 in 4 vzdržanimi odobrila resolucijo, ki zahteva odložitev volitev na vsem alžirskem ozemlju.

Med javnostjo je zaenkrat opaziti precejšnje zanimanje za volitve. Volivci hodijo v velikem številu na občinske urade in preverjajo, ali so vpisani v volilne imenike. Računajo, da bo do volitev vpisanih 25,5 milijonov volivcev proti 24,6 milijonov na zadnjih volitvah leta 1951. Tudi število departmajskih list bo znatno večje kot zadnjič — 1300 do 1400 proti 722. Skupno število kandidatov bo približno 5000. Razpuščena narodna skupščina je štela 624 poslancev.

Borba Morrison-Gaitskell za Attleejevo nasledstvo

Bevan pripravljen umakniti svojo kandidaturo, če stori isto tudi Gaitskell, ta pa vztraja pri njej - Slovo od Attleeja v spodnji zbornici: v imenu vlade in konservativcev je govoril Eden

LONDON, 8. — Clement Attlee se je danes na tiskovni konferenci na sedežu laburistične stranke poslovil od novinarjev. Bil pa je zelo hiter: včeraj je v laburistični poslanski skupini naznanil svoj umik iz političnega življenja v dveh minutah, danes se je poslovil od novinarjev v poldrugi minuti.

«Po 33 letih parlamentarnega življenja — je dejal Attlee, je zame zelo žalostno, zapustiti spodnjo zbornico. Žal mi je, ko se moram posloviti od številnih prijateljev, ki sem jih pridobil v tem dolgem razdobju. Toda tudi v lordski zbornici ne bom daleč. Upam, da bo laburistična stranka do mojega namestnika pokazala isto lojalnost, ki jo je izkazovala meni. Zdaj bom imel več prostega časa, da se posvetim stvari socializma».

Danes se je Attlee poslovil tudi od spodnje zbornice. V imenu vlade in zbornice je Eden izrazil obžalovanje poslancev vseh strank ob vesti, da se voditelj opozicije umika iz političnega življenja. Za Edenom je govoril voditelj liberalne skupine Clement Davies, v imenu laburistične stranke pa se je Attleeju zahvalil Herbert Morrison, ki je med drugim poudaril, da je bil kot voditelj vlade Attlee predvsem dober predsednik, ki je prepuščal velik del svojih oblasti svojim kolegom. Na njegovo pobudo je bila vlada reorganizirana po sistemu medministrskih odborov. Današnje seje se je udeležil tudi Churchill, ki sicer bolj poredko zahaja v spodnjo zbornico.

Medtem se razvnema diskusija o tem, kdo bo Attleejev naslednik. Voditelj laburistične levice Aneurin Bevan je danes sporočil, da je pripravljen umakniti svojo kandidaturo, če bi jo umaknili tudi «ostali kandidati», tako da bi bil Morrison lahko izvoljen brez opozicije. Splošno mnenje je, da hoče Bevan s tem predlogom predvsem preprečiti izvolitev bivšega finančnega ministra Gaitskella. Si cer pa zatrjuje sam Bevan, da so mu njegov korak svetovali nekateri vidnejši laburistični predstavniki.

Gaitskell je zvečer izjavil, da svoje kandidature ne bo umaknil. V zvezi z Bevanovim predlogom je Gaitskell dal novinarjem naslednjo izjavo: «Določeno število mojih kolegov je postavilo mojo kandidaturo. Jasno so mi povedali, da jim bo zelo žal, če bi se umaknil. Zatorej sem sklenil vztrajati pri svoji kandidaturi. Gojim največje spoštovanje do Morrisona, toda sodim, da mora imeti stranka možnost izbire».

Gaitskellova izvolitev se zdi zdaj manj verjetna. Če ne bo umaknil svoje kandidature, mu utegne Morrisonovo in Bevanovo nasprotovanje zapreti pot do izvolitve. Med Bevanom in Gaitskellom obstajajo huda nasprotja, medtem ko uživa 68-letni Morrison, dosedanji Attleejev namestnik precej splošno zaupanje. Proti njemu pa govorijo leta, saj se je po zadnjem volilnem porazu v stranki pojavila zelo močna zahteva po pomladitvi vodilnih kadrov.

Ves današnji angleški tisk komentira Attleejev sklep. «Times» navaja njegov življenjepis in političnega kariero, nato pa pravi o njegovem nasledstvu: «To je sicer stvar laburistične stranke, vendar je tudi splošnega državnega pomena». «Times» sodi — enako kot konservativni «Daily Sketch» — da je Attleejeva osebna želja, da bi ga nadomestil Hugh Gaitskell. Drugi konservativni listi, kot «Daily Telegraph» in «Daily Mail», pa sodijo, da bo njegov verjetni naslednik Morrison. «Daily Mail» ve tudi poročati, da si bo Attlee izbral grofovsko ime «Attlee of Stepney» po kraju, kjer je začel svojo politično dejavnost.

Glasilo laburistične stranke «Daily Herald» objavlja Attleejevo poslanico, v kateri se dosedanji voditelj zahvaljuje članom stranke za podporo in simpatije, vendar se ne dotika vprašanja nasledstva.

Laburistična stranka je ohranila svoj sedež pri dopolnilnih volitvah, ki so bile včeraj v volilnem okraju Gateshead. Laburistični kandidat Randall je dobil 13.169 glasov, njegov konservativni nasprotnik Wright pa 6661 glasov. Dopolnilne volitve so bile potrebne zaradi smrti laburističnega poslanca J. T. Halla.

CLEMENT ATTLEE

Madžarske oblasti izpustile aretirane pripadnike jug. manjšine

BEOGRAD, 8. — Jugopress javlja, da so bili te dni izpuščeni na svobodo pripadniki jugoslovanske narodne manjšine iz vasi Soreg in Deska pri Segedinu, ki so jih madžarske policijske oblasti aretirale zaradi obtožbe, da so leta 1945 sodelovali pri aretaciji kolaboracionistov.

Vest o aretaciji je izzvala veliko ogorčenje v jugoslovanski javnosti in o njej so tudi novinarji postavili vprašanja na nedavni tiskovni konferenci v državnem tajništvu za notranje zadeve.

Italija se pogaja za lasten paviljon na zagrebškem velesejmu

BEOGRAD, 8. — Danes so odpotovali iz Zagreba zastopniki italijanskega Zavoda za zunanjo trgovino, ki so se z ravnateljstvom Zagrebškega velesejma pogajali za desetletno prepustitev primernega zemljišča na novem velesejmskem prostoru, kjer bi zgradili stalni italijanski paviljon. Sklenjeni sporazum bo moral odobriti Zavod za zunanjo trgovine v Rimu. Gre za 3000 kv. m zemljišča. ZSSR se pogaja za 5000 kv. m, LR Kitajska za 4000, Poljska za 1800 in CSR za 5000 kv. m.

F. PARRI NA KOMEMORACIJI V FOSSOLI DI CARPI

Opomin na slogo med narodi, ne pa maščevanje in sovraštvo

Na proslavo odporniškega gibanja v koncentracijskih taboriščih so poslali zemljo iz 18 evropskih držav - Kljub vsemu pa sodijo danes garibaldince v Vidmu in pripravljajo proces proti antifašistom in partizanom iz Nadiške doline - Proslava se nadaljuje danes

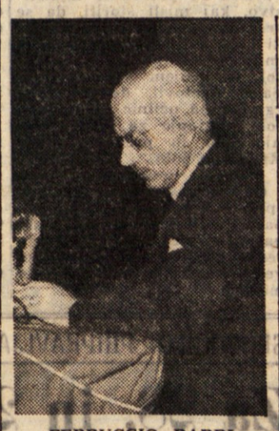

FERRUCCIO PARRI

CARPI, 8. — «Od tu, iz Fossoli di Carpi, kjer se danes meša zemlja z vseh evropskih koncentracijskih taborišč», je dejal Ferruccio Parri, popularni voditelj odporniškega gibanja in bivši ministrski predsednik v svojem govoru med svečano komemoracijo, «od tu naj odide opomin ne za maščevanje in sovraštvo, temveč, da bi se ohranila in okrepila sloga v državi in med narodi na temelju tragičnih skušenj in krvavih naukov preteklosti».

Parri je nato komemoriral vse one, ki so umrli v koncentracijskem taborišču Fossoli v občini Carpi pri Modeni, kjer je bilo zaprtih okrog 5000 antifašistov po nalogu krvoločnega fašističnega generala Kesserlinga.

Uradni naziv današnje svečanosti je «Državna proslava odporniškega gibanja v koncentracijskih taboriščih». Svečanosti so se udeležili antifašisti, republikanci in demokrati iz vse države. Vabilu pa so se odzvali tudi predstavniki odporniških gibanj iz Jugoslavije, od koder sta prišla dva delegata, iz Francije, Avstrije, Češkoslovaške, Luksemburga in Zahodne Nemčije. Kot smo že poročali, so pozdravili proslavo s posebno brzojavko tudi predsednik republike Gronchi, predsednik senata Merzagora, predsednik poslanske zbornice Leone in združenja bivših ujetnikov in internirancev 18 evropskih držav. Občine italijanskih mest, ki so bile odlikovane za zasluge v odporniškem gibanju, so poslale svoje prapore.

V posebnem peharju so zbrali zemljo, ki so jo prinesle ali pa poslale posamezne delegacije iz vseh koncentracijskih taborišč med zadnjo svetovno vojno. Iz jugoslovanskih koncentracijskih taborišč sta prinesla zemljo jugoslovanska delegata. Ob 9.30 je bila odprta razstava odporniškega gibanja v koncentracijskih taboriščih. Gre za največjo dosedanjo tovrstno razstavo, na kateri je razstavljenih 760 fotografskih dokumentov, ki prikazujejo fašistične in nacistične zločine v koncentracijskih taboriščih. Ob 10. uri je bil sprejem v tako imenovani dvorani «Mori» na županstvu v Carpiju. Nato pa so predstavniki in domači prebivalci odšli v sprevodu do spomenikov, kjer so položili vence padlim v narodnoosvobodilni vojni. Ob 11. uri je bilo odkritje posebnega spominskega zidu v bivšem koncentracijskem taborišču v Fossoli in spominska plošča z epigrafom, ki ga je sestavil Piero Calamandrei, eden izmed prvakov italijanskega naprednega gibanja. Popoldne ob 14.45 pa je odšla povorka na Trg Martiri, kjer je imel Ferruccio Parri komemorativni govor. Svečanosti se bodo nadaljevale tudi jutri.

Ko to poročamo, se nehote spominjamo, da se danes, istočasno svečanim komemoriranjem žrtev fašizma in nacizma, v državi še vedno prirejajo sodne razprave proti voditeljem odporniškega gibanja, proti slavnim garibaldinskim poveljnikom v Furlaniji, o čemer smo prisiljeni podrobno pisati vprav v teh dneh in o čemer bomo morali ponovno poročati tudi v prihodnjih dneh, dokler se ne bo sramotna sodna razprava v Vidmu končala. V dejstvu, da se ta proces sploh vrši, vidimo hudo protislovje z brzojavkami, ki so jih poslali na današnjo svečanost v Fossoli predsednik republike in oba predsednika parlamenta.

Današnja svečanost pa je prav tako v nasprotju s pripravljanjem procesa proti bivšim partizanom in antifašistom iz Nadiške doline, o katerem smo že poročali, da se z njim ukvarja kasacijsko sodišče v Rimu, ki ima nalogo določiti neki drugi sedež porotnega sodišča, ki naj bi bil bolj v notranjosti Italije kot je Videm. Tudi ob tej priliki izražamo ponovno zahtevo, da bi vsaj vrhovno sodišče v državi ugotovilo protiustavnost in protizakonitost tega procesa in zadevne sodne spise — okrog 3000 tipkanih strani! — enkrat za vselej spravilo v arhiv.

DULLES KRITIZIRA ponudbe ZSSR Aziji

Državni tajnik vztraja pri potrebi okrepitve vojaške moči Zahoda in zahteva «pritisk svobodnega javnega mnenja» za «osvoboditev satelitskih držav»

CHICAGO, 8. — Državni tajnik John Foster Dulles, ki je danes govoril na zasedanju industrijskih voditeljev države Illinois, je med drugim omenil hladno vojno in dejal, da je «svet danes v novi fazi borbe med internacionalnim komunizmom in svobodo». Dodal je, da se od pomladi zdi, da so «grožnje s silo s sovjetske strani ponehale», da pa morajo ZDA uravnati svojo politiko po domnevi, da sedanja sovjetska politika ne pomeni spremembe ciljev, temveč samo taktično spremembo. Treba je torej nadaljevati s politiko, «ki je prisilila ZSSR k odpovedi nasilni taktiki», je dejal Dulles in poudaril potrebo stalnega vzdrževanja vojaške moči Zahoda, kajti med drugim «je še mnogo krivic, ki jih je treba popraviti.

S tem se je Dulles vrnil na staro temo «osvoboditve satelitskih dežel». Vendar je opozoril, da za to ne gre uporabljati vojaške sile, temveč «opozarjanje na te krivice pred vestjo človeštva», tako da bo «vztrajni napor svetovnega javnega mnenja dosegel svoj cilj». Tudi glede nemške združitve je treba «ohraniti neprestan pritisk svetovnega javnega mnenja».

Dulles se je dotaknil tudi sovjetskih ponudb gospodarske pomoči azijskim državam in obtožil sovjetske voditelje, da «zanemarjajo potrebe lastnega ljudstva, zanimajo se pa za blaginjo onih, ki jih imenujejo kolonialne in odvisne narode». Nato je poudaril potrebo, da se nadaljuje ameriška politika pomoči nerazvitim deželam.

Obnovljeno vračanje nemških ujetnikov iz ZSSR

BONN, 8. — Sovjetska vlada je sporočila zahodnonemški vladi, da bo 13. decembra prispel na obmejno postajo Helmstedt nov transport s 600 nemškimi ujetniki.

V soboto pred Varnostnim svetom odločitev o novih članih v OZN

Glavna skupščina je z veliko večino potrdila sklep posebne politične komisije o sprejemu kanadskega predloga - Čangkajšek še vedno dela zgago - Nadaljevanje diskusije o razorožitvi

NEW YORK, 8. — Glavna skupščina OZN je danes na plenarni seji potrdila včerajšnji sklep posebne politične komisije, ki je odobrila kanadsko resolucijo o istočasnem sprejemu 18 novih članov. Glasovanje v glavni skupščini je dalo isti izid kot včerajšnje v posebni politični komisiji: 52 glasov za resolucijo, 2 proti in 5 vzdržanih.

Večina, ki jo je dobil kanadski predlog, skoraj nima para v zgodovini Združenih narodov. Beseda pripada zdaj Varnostnemu svetu, ki se bo sestal v soboto ob 16,30 po srednjeevropskem času. Po pravilniku mora Varnostni svet «priporočiti» sprejem vsakega novega člana, ki ga nato dokončno sprejme glavna skupščina. Toda brez priporočila Varnostnega sveta je sprejem nemogoč.

Predstavnik Čangkajškovega zunanjega ministrstva je še danes v Taipehu izjavil, da vztraja njegova vlada pri namenu, da prepreči sprejem Zunanje Mongolije v OZN in to kljub včerajšnjemu glasovanju v posebni politični komisiji. O možnostih za spremembo Čangkajškovega stališča torej še ni mogoče govoriti, sodijo pa, da se za kulisami nadaljujejo pogajanja za formulo, ki bi omogočila formoškemu delegatu, da se nekako izmaže in da brez izgube ugleda ne da veta proti sprejemu Zunanje Mongolije, kajti ta veto bi potegnil za sabo sovjetski veto proti ostalim državam, tako da bi kanadski kompromis, sestavljen s toliko truda, padel v vodo.

Predstavnik britanske delegacije je zanikal, da bi bila njegova delegacija poskušala preprečiti formoški veto proti sprejemu novih članov z obljubo, da bo Čangkajškova vlada obdržala svoj sedež v OZN. Predstavnik je dodal, da se nadaljujejo razgovori o morebitnem sklicanju glavne skupščine prihodnjo pomlad, da pa je treba izključiti ponudbo jamstev nacionalističnih Kitajski. Vprašanje kitajskega predstavništva v OZN, ki se mu je glavna skupščina tudi na tem zasedanju izognila, bi se avtomatično pojavilo že na pomladanskem zasedanju glavne skupščine, če bi bilo sklicano. Britanska delegacija pa je mnenja, da je treba vprašanje sprejema novih članov rešiti še pred koncem sedanjega zasedanja.

Ameriški delegat Cabot Lodge je tudi zanikal, da bi Zda in Velika Britanija poskušale odvrniti Čangkajškovo delegacijo od namena, da z vetom proti Zunanji Mongoliji prepreči sprejem 18 novih članov. Formoška delegacija pa je zanikala, da bi nameraval njen načelnik Ciang z letalom odpotovati v Taipei in tam izposlovati spremembo Čangkajškovega stališča.

Formoška delegacija se ne zadovoljuje z grožnjo, da bo z vetom zavrla sprejeme, temveč je danes predložila Varnostnemu svetu resolucije, ki predlagajo sprejem 13 novih članov. Za vsako državo je bila vložena posebna resolucija, vsem pa je besedilo enako. Formoške resolucije ne obsegajo petih držav, ki jih podpira ZSSR (Mongolija, Albanija, Bolgarija, Madžarska, Romunija), pa tudi ne Finske in Nepala, katerih kandidaturo Zahod sicer podpira. Obe državi sta namreč priznali vlado LR Kitajske. Namesto teh predlaga Čangkajškova delegacija sprejem Južne Koreje in Južnega Vietnama, ki nista obsežena v kanadskem predlogu, ker obe želeli še nista združeni. Zadeva utegne povzročiti proceduralno debato v Varnostnem svetu glede prednosti kanadskega predloga pred temi resolucijami. Tako je Čangkajšek ustvaril še eno oviro za sprejem novih članov.

Medtem se v politični komisiji nadaljuje debata o razorožitvi. Na včerajšnji seji so govorili številni delegati: avstralski, saudski, perujski, brazilski, indonezijski, holandski, pakistanski, bolivijski in angleški. Avstralski delegat je predlagal razširitev pododbora petih, ki bo nadaljeval diskusijo. Indonezijski delegat je podprl indijski predlog za začasno odložitev vseh atomskih poskusnih eksplozij. Holandski delegat je izrazil soglasje z zahodnim predlogom resolucije. Angleški delegat je polemiziral s predpoldanskimi izvajanji sovjetskega delegata, ki je predlagal, naj glavna skupščina proglasi svoje soglasje o nekaterih osnovnih načelih razorožitve.

Francoski delegat v razorožitvenem pododboru Jules Moch se je odpeljal iz New Yorka v Francijo, kjer se bo udeležil volilne kampanje. Moch je viden predstavnik francoske socialistične stranke. Moch je izrazil gotovost, da bo ponovno izvoljen, o svoji stranki pa je menil, da bo sicer pridobila glasove, da bo pa težko pridobila nove sedeže.

Južnoafriška delegacija se med sedanjim zasedanjem glavne skupščine — ki je bilo podaljšano do 16. decembra — ne bo vrnila v Združene narode, ki jih je zapustila iz protesta proti njihovemu «vmešavanju» v južnoafriške notranje zadeve. Glavna skupščina sicer ni podaljšala mandata komisiji, ki naj bi preiskovala rasno diskriminacijo v Južni Afriki, toda sprejela je resolucijo, ki izraža zaskrbljenost zaradi te diskriminacije, to pa je za južnoafriško vlado še vedno preveč.

Dullesa kritizirajo zaradi izjav o Goi

NEW YORK, 8. — Guverner države New York Averell Harriman je izjavil včeraj, da je «Dulles napravil Združenim državam kaj slabo uslugo, ko je brez vsake potrebe izrazil solidarnost s Portugalci v sporu med Indijo in Portugalsko zaradi Goe». Harriman je dodal, da se je to zgodilo prav v trenutku, ko so «pretirane izjave Hruščeva začele vzbujati odpor v Indiji»; tako pa je «Dulles nastopil na tak način, da se je razburjenje Indijcev obrnilo proti ZDA».

To je Harriman izjavil po večerji pri senatorju Hubertu Humphreyu, ki je izrazil z njim svoje popolno soglasje.

«New York Herold Tribune» pa zatrjuje danes, da je stališče, ki ga je Dulles zavzel glede Goe, «pravilno».

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so leta 1943 enote XIV. divizije napadle Kočevje.

Danes, PETEK 9. decembra
Peter F., Savica
Sonce vzide ob 7.33 in zatone ob 16.21. Dolžina dneva 8.48. Luna vzide ob 2.46 in zatone ob 13.21.
Jutri, SOBOTA 10. decembra
Lavretanska M., Dražič

VPRAŠANJE POMORSKIH ZVEZ IN LADJEVJA

V kratkem konferenca jadranskih pristanišč

Enoten nastop jadranskih pristanišč v obrambo skupnih pomorskih interesov

Ze 15. novembra je na seji tržaškega občinskega sveta sporočil župan, da bo v Trstu v kratkem konferenca vseh jadranskih pristanišč, na kateri bodo razpravljali o vprašanju pomorskih zvez. Upa se, da bo do te konference prišlo čimprej in da bo konferenca predstavljala močan prispevek vseh občinskih uprav, da se končno reši vprašanje rednih pomorskih prog pristanišč ob Jadranskem morju.

Za Trst je to vprašanje še posebej pereče, saj so prišle na mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču jasno do izraza zahteve zalednih držav po okrepitvi rednih pomorskih prog in med njimi zlasti zahteve po ustanovitvi redne pomorske zveze z Daljnim vzhodom. O tem so odločno govorili delegati CSR, Madžarske in tudi Avstrije (čeprav so Avstrijci glede drugih vprašanj zaradi že prej sklenjenega dvostranskega sporazuma molčali) na seji mednarodne konference v četrtek 17. novembra in ponovili svoje zahteve v okviru ekonomske podkomisije, ki se je bavila tudi s pomorskimi vprašanji.

Zahteve zalednih držav so istočasno tudi tržaške zahteve, saj gre za odstranitev enega izmed glavnih razlogov, ki zavirajo razvoj prometa skozi Trst. Ni namreč mogoče zahtevati od izvoznikov, da pošiljajo svoje blago v Trst, če tudi ni ladij in morajo blago vskladiščiti in tam čaka na prihod ladje. Pri tem niti ne igrajo tako pomembne vloge stroški vskladiščenja kot predvsem izgubljeni čas, začasno zmrznjeni kapital itd.

Zlasti se odražajo zgoraj omenjene pomanjkljivosti pri prometu «raznega blaga» in predvsem pri prometu z dišavami, bombažem, kavo, sladkorjem itd., ki prinaša pristaništu največ zaslužka. Po mnenju avstrijskega gospodarskega predstavnika v Trstu grofa Paceja je prav pomanjkanje rednih pomorskih zvez glavni razlog da je iz Trsta skoraj izginil zgoraj omenjeni promet «raznega blaga» z Avstrijo, čeprav se je istočasno povečal avstrijski uvoz sladkorja, kave, dišav itd. in se je tudi povečal uvoz «masovnega blaga» skozi Trst v Avstrijo.

To je razumljivo, saj Trst še vedno ne razpolaga z odgovarjajočimi zvezami z Daljnim in Srednjim vzhodom, nima zadostnih zvez z Afriko, medtem ko vozijo v Južno Ameriko neprimerne ladje tipa «Liberty». Prav «razno blago» pa je izredno občutljivo za roke dostav, ki se z neprimernimi in nezadostnimi pomorskimi zvezami zavlečejo tudi za tedne in v nekaterih primerih celo za mesece. V takih primerih so severna pristanišča mnogo ugodnejša, ker razpolagajo z izredno visokim številom rednih pomorskih zvez, kar zlahka odtehta nekaj sto kilometrov daljši železniški prevoz v primerjavi s Trstom.

V tej zvezi omenjamo izjavo predsednika združenja spediterjev Benetk, ki je na zadnjem zasedanju jadranskih pristanišč dejal, da se v severnih pristaniščih stalno krepijo redne pomorske zveze. Hamburg ima sedaj 266 rednih pomorskih prog in 520-560 rednih odhodov na mesec. Iz Bremna odplove okrog 350 ladij na mesec in iz Roterdama 630. Iz Trsta pa odplove komaj 80-90 ladij na mesec.

Vladni predstavniki na mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču sicer niso hoteli prevzeti nobenih obveznosti, vendar so dovolj odgovorne že njih izjave, da bo italijanska vlada upravljala tržaško pristanišče in mu bo omogočila ugoden razvoj prometa. Generaj Camilleri, poveljnik tržaškega pristanišča, pa je v uvodnem govoru na konferenci med drugim izjavil, da namerava vlada natančno proučiti vprašanja tržaških pomorskih zvez in zagotovil obstoj dobre volje, da se to pereče vprašanje reši. Kot dokaz dobre volje je general omenil premestitev «Saturnie» in «Vulcanie» iz Neaplja v Trst in izjavil, da je bila sklenjena dodelitev tovornih ladij «S. Marco» in «S. Giorgio» v Trst za progo proti Južni Afriki.

Toda «dobra volja» ne sme priti do izraza samo v okviru zgoraj omenjenih obljub in zagotovil temveč z dejansko premestitvijo ladjevja in okrepitvijo rednih pomorskih prog jadranskih pristanišč. Pred meseci je bilo mnogo govora o motornih ladjah «Asia» in «Victoria» in o zagotovilu ministra za notranje zadeve Tambronija in ministra za trgovinsko mornarico Casianija, da se bosta ti dve ladji čimprej vrnili v tržaško pristanišče in od tu vozili na redni progi proti Daljnemu vzhodu. Okrog tega zagotovila se je vnela ostra polemika, v kateri je zmagala Genova in obe ladji še vedno vozita iz genovskega pristanišča.

Ne gre za miloščino, saj sta bili obe ladji zgrajeni v Trstu s sredstvi tržaškega fonda ERP (sedanjega tržaškega rotacijskega fonda), sta last «Tržaškega Lloyda» in vozita na tradicionalni tržaški pomorski progi. Ne obstaja bojazen, da bi bila proga iz Trsta proti Daljnemu vzhodu pasivna in da bi pomenila neuspeh za italijansko pomorstvo. Izkušnje zadnjih ustanovljenih prog iz Trsta jasno govore, da je v tržaškem pristanišču dovolj tovora in istočasno pomanjkanje ladjevja. Za novo ustanovljeno progo Trst - Južna Afrika, je bil Tržaški Lloyd do sedaj še vedno prisiljen odbiti tovor, ker ga niso mogli prevzeti na razpoložljive ladje. Podobno se je zgodilo tudi za ladje družbe «Tirrenia», ki vozijo na progi proti Severni Evropi.

Interpelacija poslanca in sindikalista Santija

Poslanec PSI in tajnik CGIL Fernando Santi, ki je bil pred kratkim v Trstu v zvezi s pripravami za sklicanje ustanovne sindikalne skupščine je postavil v parlamentu tri vprašanja, ki se tičejo miljske občine.

Ministrstvo za delo je vprašal, kaj misli ukreniti za ublažitev hude stanovanjske krize, ki je nastala v Miljah zaradi preselitve velikega števila ljudi iz vasi v Miljskih hribih, ki so še vedno brez stanovanja ter žive v obupnih stanovanjskih razmerah. Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je vprašal, ali namerava posredovati pri upravi INA-Case, da bi pomagala reševati hudo stanovanjsko krizo v Miljah. Končno je vprasal še prosvetno ministrstvo, kaj misli storiti, da se reši kriza šolskih prostorov, ki so vsi natrpani, ker je miljska občina zgubila pet šol. V svojem vprašanju je Santi ugotovil, da je treba zgraditi 15 učilnic za osnovne šolo, poslopje za nižjo srednjo šolo in prenoviti staro strokovno šolo.

● V tržaško luko sta prispela norveški 2500-tonski parnik «Divina» in holandski parnik «Falco», ki vzdržujeta redno progo med velikimi severno-ameriškimi jezeri in morjem.

«Tržaški teden» v Milanu

V marcu bo v Milanu «Tržaški teden», na katerem bo prikazan umetniško-kulturni razvoj mesta. Na tednu, katerega organizira tržaška občina, bodo sodelovali: Krožek za kulturo in umetnost, Koncertna družba, in «Teatro Nuovo».

Župan Bartoli je odpotoval s tajnikom občine dr. Carminellijem že sedaj v Milan, da pripravi program tedna.

Predavanje o stanovanjskem vprašanju

V nedeljo 11. t.m. ob 11. uri bo predsednik združenja stanovanjskih upravičencev v kinu Alabarda predaval o stanovanjski krizi, o draginji stanovanj, o sodnih izgonih, o odplačevanju stanovanj in o ustanovi INA-CASE.

Podaljšano prijavljanje za podelitev božične nagrade

Odbor za dodelitev božične nagrade za dobroto je sklenil podaljšati rok za prijave raznih primerov do polnoči 10. t. m.

Kakor prejšnja leta, bodo tudi letos za božične praznike nagradili osebe, ki zaradi svoje dobrote in požrtvovalne nesebičnosti zaslužijo tako priznanje.

ŠE ENA PREMIERA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

UPRIZORITEV „JANKA IN METKE“ UGAJALA MALIM IN ODRASLIM

Dvorana je bila pri obeh včerajšnjih predstavah do kraja napolnjena

Naših malčkov še nista prav nehala zabavati pastirček Peter in kralj Briljantin z vso svojo druščino, ko sta že tu Janko in Metka, bratec in sestrica, ki morata doživeti za veselimi tudi mnogo hudih dni, dokler končno s pomočjo dobrih bitij ne najdeta sreče.

Včeraj se je nova dvorana na stadionu «1. maj» dvakrat napolnila z malimi (in velikimi) gledalci, ki so včasih s smehom včasih pa kar z bojaznijo sledili zgodbi brata in sestrice. Kar čudno se včasih človeku zdi, da je Silvij Kobal ta Janko (in pastirček Peter in kar je še podobnih otroških vlog), od drugih prilikah tudi tako odličen «odrasel» igralec. Navajeni smo pri njem mogoče bolj kot pri katerem koli drugem, da se z redko vnemo za vloge pripravi in ustvari kreacije, ki sodijo vedno med boljše v nastopajočem ansamblu. Potem se pa spet pojavi kot «deček» in zabava mlade gledalce kot bi sploh ne imel drugih skrbi v gledališču kot misliti na otroške vloge. Skoraj podobno bi lahko rekli o Metki (Tei Starčevi), ki smo jo že tudi videli v celi vrsti otroških vlog.

Gledalci so seveda sočustvovali z dobrim očetom (Julij Guštin), ki je ostal brez službe, mačeha (Leli Nakrstova) pa se jim seveda s svojo trdosrčnostjo, ko je hotela, da gresta Janko in Metka od hiše, pač ni mogla prikupiti. Vse drugačen pa je bil veseli stric Jernač (Danilo Turk), dober in zabaven, pa še peti je znal. Potem pa boter Slama (Stane Raztresen), ki naj bi bil vsaj tičem v strašilo, pa se je še metulja bal. Toda na koncu se je pa le izkazal, ko je čarovnico (Zlata Rodoškova) porinil v ognjeno peč. Kjer so mačehe in čarovnice, morajo biti tudi bolj prijazna in dobra bitja. Stric Jernač in boter Slama bi bila premalo, zato je moral pomagati še palček Nagajivček (Stane Starešinič). Poleg njega pa je bilo seveda potem še za cel razred palčkov in živulic; razred pa ne bi mogel biti brez učitelja, ki je bil to pot večji zajec (Anton Požar).

Vso to družbo dobrih in zlobnih ljudi in drugih bitij je lepo izvežbal Jožko Lukeš, za lep gozd, hišico iz slaščic in čarovničino hišo pa je poskrbel Jože Cesar. Za odrom so pa neznani muzikanti lepo svirali na gosli in igrali na klavir, kakor jih je naučil Oskar Kjuder.

Otroci so pa bili zelo zadovoljni in komaj čakajo, da pojdejo spet in spet gledat «Janka in Metko».

Otvoritev novih poslopij v «Villaggio del Fanciullo»

Za včeraj napovedana ceremonija v «Villaggio del Fanciullo», je bila preložena na danes dopoldne, ker zastopnik vlade podtajnik obrambnega ministrstva Bovetti in bivši ministrski predsednik Pella, ki bi moral biti uradni govornik, zaradi slabih vremenskih prilik nista mogla dopotovati z letalom in sta prispela šele včeraj ob 20. uri z brzovlakom.

V zvezi s to ceremonijo je predsednik republike Gronchi naslovil na hčerko pokojnega V. E. Orlanda, v imenu katerega bodo danes otvorili nova poslopja v «Villaggio del Fanciullo» in ustanovili posebno študijsko štipendijo, poslanico, v kateri ji zagotavlja svojo duhovno prisotnost na tej ceremoniji.

Nadaljevanje razprave proti dvema partizanoma

Danes se bo nadaljevala pred I. odsekom kazenskega sodišča razprava proti bivšima partizanoma Josipu Sancinu iz Doline in Rihardu Svetini, sedaj stanujočemu v Piranu, ki so ju obtožili, da sta septembra 1943. leta aretirala nekega fašista. Zaslišavanje prič se je končalo že med preteklo razpravo, danes pa bosta spregovorila tožilec in nato zagovornik. Predvidevajo, da bo že v teku dopoldneva izrečena razsodba.

* * *

Pred porotnim sodiščem se bo danes nadaljevala in verjetno tudi zaključila razprava za zaprtimi vrati proti skupini osmih roparjev in tatov, od katerih je večina mladoletnih. Do sedaj so spregovorili že skoraj vsi zagovorniki; preostal je samo še odv. Kezich, ki bo kot zadnji spregovoril v obrambo obtožencev. Razsodbo pričakujejo za danes.

Surov sostanovalec

Z rešilnim avtom so včeraj popoldne pripeljali v bolnišnico 43-letno vratarico stavbe na Videmski cesti Stanislavo Kalin, katero so po ugotovitvi hudega udarca na prsnem košu z verjetnimi kostnimi poškodbami in po nudeni zdravniški pomoči odslovili s priporočilom 4 ali v primeru kostnih poškodb 25-dnevnega počitka. Kalinova je zdravnikom in dežurnemu policijskemu podčastniku izjavila, da ji je poškodbe povzročil neki Luciano Mocher stanujoč v isti stavbi iz jeze ker mu je spravila njegov ročni voziček iz veže, kamor ga je spravil, na cesto.

Aretirana nasilneža

Zaradi uporabe sile in odpora do policijskega agenta so v preteklih dneh prijavili sodnim oblastem 49-letnega Angela Depaolija iz Ul. Fonderia 9. Možakar je namreč pretekli torek stopil na tramvaj in takoj zatem izstopil, pri čemer je nerodno padel. Neki agent je to opazil in misleč, da je možu postalo slabo mu je priskočil na pomoč. Da bi kaj takega sploh ne storil! Depaoli se je razburil in začel mlatiti po presenečenem in nič hudega slutečem agentu ter se ni zadovoljil samo s tem, temveč je celo vstal in začel brcati človeka, ki mu je hotel samo pomagati. Seveda je agent odpeljal nasilneža na poveljstvo, kjer pa je Depaoli molčal kot riba. Spregovoril je le toliko kolikor je bilo treba za zanikanje obtožb.

Depaoliju je predvčerajšnjim sledil v zapor tudi 35-letni ezule Claudijo Vascotto iz taborišča v Ul. C. Marzio. Tega sta dva agenta zasačila med prepirom z drugim ezulom in ko sta od njega zahtevala osebne dokumente se je mož kratko in malo uprl ter se pognal proti njima, pri čemer je kakor blazen kričal in klel.

S silo sta ga agenta odvlekla na komisariat, kjer je mož izvedel, da se bo moral zagovarjati zaradi kletvin, upora do javnega funkcionarja in pijanosti pred sodiščem.

V avto je vlomil

5. t.m. zvečer je 38-letni angleški državljan Ahmed Ali Khan, uradnik neke londonske pomorske agencije, prišel s svojim avtom Morris v naše mesto in se ustavil zaradi prenočitve v hotelu «Abbazia». Ali Khan se je odpravil v sobo, avto pa je pustil pred hotelom. Okoli 5. ure naslednjega dne pa je lastnik hotela 28-letni Aldo Besa opazil, da sta si dva neznanca sumljivo ogledovala angleško vozilo, zaradi česar se jima je približal in hotel poizvedeti kaj iščeta, Namesto odgovora pa sta se neznanca oddaljila. Ker je tedaj Besa opazil, da je bila ena izmed kljuk vozila odtrgana, se je takoj spravil na lov za neznancema in res se mu je posrečilo prijeti enega, ki ga je kasneje izročil policijskim agentom. Možakar, ki so ga identificirali za 48-letnega Alda Querela iz Ul. Soncini št. 51, se je izgovarjal, da se ničesar ne spomnja ker je bil tiste noči pošteno pijan. Izgovor ga seveda ni rešil aretacije in obtožbe poskusne tatvine.

SPOROČILO PRIPRAVLJALNEGA ODBORA ZA SKLICANJE SKUPŠČINE

Za 28. in 29. januarja sklicana ustanovna sindikalna skupščina

Sestava odbora in predpisi za udeležbo na skupščini

Pripravljalni odbor za sklicanje sindikalne skupščine je izdal včeraj naslednje sporočilo:

Odbor je sestavljen iz predstavnikov Delavske zveze; predstavnikov Sindikata italijanskih železničarjev, ki zastopajo tudi državne uradnike in delavce; predstavnikov Italijanske zveze uslužbencev električnih podjetij; Sindikata carinikov, predstavnikov Sindikata INAM, ki zastopajo tudi poldržavne uslužbence in predstavnikov Italijanske zveze pomorščakov (FILM).

Izvršni odbor pripravljalnega odbora je sestavljen takole: Fernando Santi, tajnik CGIL, predsednik (v njegovi odsotnosti ga nadomešča Domenico Marchioro, član vodstva CGIL); Ernesto Radich, Bonomo Tominez, Paolo Ferrari, Franc Gombač in Giuseppe Muslin (za Delavsko zvezo); Giovanni Pagliari (železničarji in državni nameščenci); Amato Rosario (INAM in uslužbenci poldržavnih ustanov); Giorgio Canciani (električni delavci) in Armando Stanich (pomorščaki).

Predpisi za sklicanje ustanovne skupščine:

1. Sindikalna ustanovna skupščina se skliče 28. in 29. januarja 1956.

2. Vsak sindikat stroke ali kategorije (ki je že vključen v CGIL) izvoli po enega delegata za vsakih 50 članov ali ulomek tega števila na osnovi imetnikov izkaznice dan pred sklicanjem skupščine. Na vsak način izvoli vsak sindikat najmanj dva delegata.

3. Neorganizirani delavci ali pa delavci, včlanjeni v druge sindikalne organizacije, ki bi se radi udeležili skupščine, lahko to zahtevajo bodisi posamezno bodisi po skupinah v podjetjih ali po skupinah kategorij od pripravljalnega odbora, ki bo sklepal o tem, da jim zagotovi zastopstvo, ter bo v ta namen poskrbel, da jih razvrsti po kategorijah po ureditvi, ki velja v CGIL, da lahko izvolijo svoje delegate na osnovi teh predpisov.

4. Delegati na skupščini bodo predstavljali število glasov delavcev, ki jih izvolijo.

Volitve delegatov za ustanovno skupščino bodo potekale po predpisih, ki jih določa statut CGIL in volilni pravilnik, ki je priložen k statutu.

IZPRED PRIZIVNEGA SODIŠČA

Znižana kazen in dosežena pogojnost

Po razsodbi na leto dni in 3 mesece zapora ter na 2.400 lir globe, ki jo je proti njemu izreklo sodišče februarja letos, je 31-letni Friderik Žerjul iz Prebenega, a sedaj stanujoč na Sprehajališču Sv. Andreja vložil priziv z namenom, da doseže znižanje kazni in s tem pogojnost, ki bi ga rešila zapora. Možu je to tudi uspelo ker mu je sedaj prizivno sodišče znižalo prvotno kazen na 9 mesecev zapora in na 8.000 lir globe in mu priznalo toliko pričakovano in zaželeno pogojnost.

Žerjul se je moral zagovarjati pred sodiščem zaradi obtožbe prevare, ilegalnega prisvojevanja blaga in namerne insolvence. Do te obtožbe je prišlo zaradi prijave raznih trgovcev, ki so sporočili policijskim oblastem, da je Žerjul kupil pri njih radijske oz. aparate za britje, pri čemer je plačal samo majhen del vrednosti ter za ostalo vsoto podpisal menice. Seveda teh menic mož ni več plačal in je vrhu vsega kljub nasprotni pogodbi prodal na obroke kupljeno blago. Žerjul se je trgovcem predstavljal kot lastnik hiše v Prebenegu in kot delavec pri tržaški občini, kar so preiskovalni organi smatrali za neresnično in ga zaradi tega obtožili tudi prevare.

Toda nadaljnja preiskava je ugotovila, da je hiša v Prebenegu, v kateri je Žerjul stanoval, last pokojnega Matije Žerjula, o katerem je obtoženi trdil, da je njegov ded in da je Žerjul, čeprav malo časa, delal za tržaško občino. Žerjul sam je priznal nakup in prodajo radia in aparatov za britje, a je svoja dejanja utemeljeval z revščino in z nujno potrebo po denarju. Nekaj mu je izgovor vendarle pomagal, ker mu ne bo treba sedeti v zaporu, kar bi se zgodilo če mu kazni ne bi znižali.

VPRAŠANJE NADZORSTVA KAKOVOSTI MLEKA

Neupravičene globe okoliškim mlekaricam

Različni izidi analiz higienskega urada in kmetijskega nadzorništva

Ni prvič, da se nekateri okoliški kmetje, oziroma mlekarice, pritožujejo zaradi visokih glob, ki jih morajo plačati na podlagi pritožbe pokrajinskega higienskega laboratorija, da mleko, ki ga pripeljejo v Trst, ne vsebuje določenega odstotka maščobe. Dogodilo se je, da so morali nekateri plačati zaradi tega tudi po 40.000 lir globe.

Občinski higienski urad nadzoruje živila, ki pridejo v prodajo v mestu, tako tudi mleko. To je pravilno in umestno, ker se tako ščitijo koristi potrošnika in se skrbi za njegovo zdravje. Potrebno je tudi, ugotoviti, če živila, posebno nekatera (mleko, vino itd.) odgovarjajo predpisanim kakovostim, sicer bi brezvestneži po svoji mili volji še bolj vlivali vodo v vino in mleko. Prav je torej, da nepoštenjake odkrijejo in jih spravijo pred sodišče. Take brezvestneže in izkoriščevalce ne more ničče zagovarjati.

Zadeva pa postaja zadnje čase vedno bolj resna, ker padajo globe tudi na kmetovalce, oziroma mlekarice, ki jih njihovi vaščani in odjemalci v mestu že leta in leta poznajo kot poštenjake. Naravno je torej, da se prizadeti razburjajo, ker jih tako ravnanje pristojnih organov in obsodbe spravljajo v slabo luč in jim gmotno škodujejo.

Da bo stvar bolj jasna, naj ra kratko omenimo, kako organi občinskega higienskega urada vršijo nadzorstvo nad mlekom, ki ga posamezni kmetje in mlekarice dovažajo v Trst. Občinski uslužbenci ustavijo mlekarico ali kmeta na cesti, oziroma na avtobusni postaji. Od mleka vzamejo vzorce in jih zapečatijo v posebnih steklenčkah. Dva vzorca odnesejo s seboj, enega pa izročijo mlekarici, oziroma kmetu. Vzorca, ki so ju uslužbenci odnesli s seboj, izročijo nato pokrajinskemu higienskemu laboratoriju za analizo. Če pri analizi ugotovijo, da mleko ne vsebuje predpisane količine maščobe, prijavijo to občinskim organom, ki prizadetega kmeta, oziroma mlekarico kaznujejo.

Če bi kaznovali le nepoštenjake, bi bilo vse v redu in ne bi temu ugovarjali, toda prizadeti so tudi kmetje in mlekarice, ki imajo čisto vest in so popolnoma prepričani, da mleko, ki ga dovažajo v mesto, vsebuje določeno količino maščobe. Zato so se nekateri prizadeti obrnili na občinskega svetovalca dr. Jožeta Deklevo, ki je izposloval, da jim sedaj tretji vzorec mleka, ki ga hranijo sami analizira Kmetijsko nadzorništvo. Pri analizi Kmetijskega nadzorništva pa so ugotovili veliko razliko od analize pokrajinskega higienskega laboratorija in to vedno na škodo kmetovalcev, oziroma mlekaric. Pokrajinski higienski laboratorij je namreč v vzorcih ugotovil manj maščobe kot laboratorij Kmetijskega nadzorništva. Pristojna občinska oblast pa noče priznati izid analize Kmetijskega nadzorništva in pravi, da je zasebnega značaja. Poudarjamo, da gre za isto mleko in za enak način analize.

Po sedanjih predpisih se prizadeti kmetje, oziroma mlekarice, če mislijo da jim je bila storjena krivica, lahko pritožijo na svet za zdravstvo in higieno v Rimu. Kateri kmet in katera naša mlekarica pa bi si lahko prevzela take stroške za pritožbo v Rim? Niti misliti ne morejo na to.

Zdi se nam, da bi bilo treba razčistiti, kako je z analizami v pokrajinskem higienskem laboratoriju in po kakšnih kriterijih določajo globe? Z druge strani pa bi morale pristojne oblasti omogočiti prizadetim kmetovalcem, da se lahko pritožijo proti izidu analize pokrajinskega higienskega laboratorija na pristojnem mestu v Trstu in ne v Rimu. Obenem pa bi morali vsekakor priznati izid analize Kmetijskega nadzorništva, ki ni zasebna, ampak javna ustanova. V spornih primerih pa bi moral higienski urad analizirati vzorec v prisotnosti zastopnikov Kmetijskega nadzorništva.

SESTANEK ČLANOV NSZ

Razpravljanje o sklicanju ustanovne sind. skupščine

Včeraj je bil v Ul. sv. Frančiška sestanek Neodvisne socialistične zveze, na katerem so razpravljali o ustanovni sindikalni skupščini. B. Petronio, član pripravljalnega odbora in sindikalne komisije NSZ, je podal izčrpno poročilo o vprašanju sklicanja ustanovne sindikalne skupščine ter orisal razvoj tega vprašanja od prvega poziva CGIL v decembru lani do ustanovitve pripravljalnega odbora za sklicanje skupščine. Po poročilu B. Petronia se je razvila diskusija, ki je pokazala, da je vsem navzočim zelo pri srcu, da bi prišlo do skupščine na čim širši podlagi, tako da bi se CGIL res okrepila ter zajela čimveč delavcev.

Ugotovili pa so tudi, da utesnjeni pripravljalni odbor, kakršnega so doslej ustanovili, ne bo mogel biti kos tej nalogi, ker opravlja le nekakšne tehnične funkcije brez širše sindikalno-politične perspektive. Odbor bi se moral zato predvsem razširiti in postati reprezentativnejši, saj bo lahko le na ta način pritegnil v učinkovito sodelovanje vse neorganizirano delavstvo, ki se je nekoč aktivno udeleževalo sindikalnega življenja. Ne gre namreč le za to, da se nekako zberejo «raztreseni udje», to je da se povežejo že obstoječi sindikati, neposredno vključeni v CGIL in Delavsko zvezo, marveč da se položijo temelji čimbolj enotni sindikalni organizaciji, sloneči na razrednih osnovah, notranje demokratizirani in v kateri bo prostora za vse delavce, ne glede na njihovo ideološko politično usmeritev. Prav tako ne gre pri tem za individualno vključenje članov določene struje v Delavsko zvezo in kasneje v CGIL, marveč za splošno premostitev ovir ki še preprečuje združitev vsega delavstva v enotni sindikalni organizaciji. Zato se je treba otresti vseh ozkih gledišč in imeti stalno pred očmi širše perspektive za okrepitev delavskih pozicij.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Obtožena nenamernega umora spoznana za kriva in obsojena

Med upravljanjem velikega tovornika s prikolico na nekem dvorišču sta zaradi neprevidnosti povzročila smrtno nezgodo

19. maja lani malo pred 13. uro se je na dvorišču tovarne v Ul. dei Moreri dogodila huda nesreča, pri kateri je 45-letni Marij Ferluga iz Ul. dei Moreri št. 171 izgubil življenje. Po tragičnem dogodku je policija uvedla preiskavo in jo zaključila s prijavo 46-letnega Karla Medena iz Ul. Montorsino 7 ter 40-letnega Giuseppa Marchesija z Vrdelske ceste št. 44 sodišču pod obtožbo nenamernega umora.

Preiskovalne oblasti so namreč ugotovile, da sta Meden in Marchesi privozila s tovornikom in prikolico v ozko dvorišče tovarne, kjer sta imela opravka. Ker je bilo zaradi majhnega prostora nemogoče zaviti s težkim vozilom, sta odklopila prikolico, na kateri je bilo 17 stotov lesa za kurjavo. Ponovno priklopitev je bilo še teže izvesti, zaradi česar sta sklenila zadržati prikolico z dolgo železno palico, ki sta jo na eni strani naslonila na leseno steno tovornika, na drugi pa na steno prikolice. Toda prikolica se je v njihovo nesrečo zaradi položnih tal premaknila naprej, pri čemer se je železna palica zarila v les in zdrsnila, zaradi česar je prikolica zavozila naprej in se ustavila tik ob tovorniku. Pri tem pa je stisnila ob tovornik nesrečnega Ferlugo, ki je kasneje zaradi notranjih poškodb podlegel. Sorodniki pokojnika so se sedaj prijavili na razpravi kot zasebna stranka in so dobili tudi zadoščenje. Sodišče je namreč oba obtoženca spoznalo za kriva obtoženega dejanja in ju obsodilo na 6 mesecev zapora ter na plačilo sodnih stroškov. Sodišče je samo Medenu priznalo pogojnost kazni, ki mu je ne bodo niti vpisali v kazenski list. Oba sta bila nadalje obsojena na plačilo materialne škode, katere višino bo moralo določiti civilno sodišče; v pričakovanju končne rešitve pa bosta morala izročiti sorodnikom pokojnika 700.000 lir ter jim plačati pol milijona lir za moralno škodo. Končno bosta morala Meden in Marchesi plačati tudi stroške odvetnika, ki je branil interese pokojnikovih sorodnikov.

Preds. Fabrio, tož. Visalli, zapisn. Urbani, obramba odv. Domini, odv. zas. stranke Ferrero.

HUDA PROMETNA NESREČA PRI BIVŠI TOVARNI GASLINI

Drveči avto trčil v drevo ob cestišču

Vsi trije potniki poškodovani, od katerih eden zelo resno. Vzrokov nesreče do sedaj še niso mogli povsem pojasniti

Na ovinku ceste Trst - Milje v višini bivše tovarne Gaslini, se je ponovno pripetila huda prometna nesreča, katera pa na srečo in po naključju ni zahtevala smrtnih žrtev. Okoli 19. ure se je namreč avto «Fiat 1100», v katerem so se vozile tri osebe iz Skednja, s precejšnjo silo zaletel v drevo ob levi strani ceste in razbit obstal. Iz potolčenega vozila so potegnili 60-letnega strojnika Alberta Seccadanarija iz Ul. Soncini 109, 63-letnega Aguština Godino iz iste ulice št. 118 in 44-letnega šoferja avtomobila Quirina Oblaka, stanujočega v Ul. Soncini št. 132. Vse tri so z rešilnim avtom miljskega odseka Rdečega križa pripeljali v bolnišnico, kjer so morali pridržati Seccadanarija, kateremu so ugotovili poleg zloma stegnenice desne noge tudi udarce v prsni koš in rane na čelu in nosu, na ortopedskem oddelku, s prognozo okrevanja, razen seveda če ne nastopijo komplikacije, v 60 ali 80 dneh, druga dva pa na II. kirurškem oddelku. Godini so zdravniki oddelka, kjer je bil sprejet na zdravljenje, ugotovili močan udarec na levi strani čela z verjetnim kostnim zlomom, zaradi česar bo moral ostati 25 dni pod zdravniškim nadzorstvom. Oblaku pa le razne rane na obeh nogah in hud udarec na prsnem košu. Okreval bo verjetno že v 10 dneh. Izjavil je, da je prišlo do nezgode, ker ga je naprotni vozeči avto pravna ovinku zaslepil z močnimi lučmi. Preiskovalni organi pa so mnenja, da je prišlo iz drugih razlogov do nezgode. Če bi šlo namreč za oslepitev šoferja, bi prišlo do trčenja obeh vozil, medtem ko je v tem primeru Oblakov avto trčil v drevo na nasprotni strani ceste.

Približno poldrugo uro po nezgodi, ko je policija še na mestu vodila preiskavo, je precej radovednežev opazovalo kraj in med temi je bil tudi 42-letni Vincenc Tončič z Vrdelske ceste 101. Vanj se je tedaj zaletel s svojim avtomobilom «Fiat 500» 43-letni Renato Fermeglia iz Ul. Economo, ki se je vračal iz Milj v Trst. Tončič se je po nezgodi odpravil v bolnišnico, od koder pa so ga po izpranju prask na glavi in nogi odslovili s prognozo okrevanja v 3 dneh.

* * *

Na poti proti mestu je 23-letni električar Jordan Fontanot od Domja št. 183 prav nad predorom avtoceste na Istrski ulici nerodno padel z lambrete, pri čemer se je pošteno potolkel in se je moral z rešilnim avtom zateči v bolnišnico. Ker so mu zdravniki ugotovili razen izpaha desne ključnice tudi rano na čelu so ga pridržali na II. kirurškem oddelku. Mladenič bo verjetno okreval že v 20 dneh.

Podlegla poškodbam

V noči med sredo in četrtkom je na ortopedskem oddelku, kamor so jo zaradi zloma kolčnega sklepa desne noge sprejeli 14. novembra, 84-letna Luigia Bolis iz Ul. Soncini 102 podlegla poškodbam. Ženska si je zlomila nogo zaradi padca ko je hotela stopiti na avtobus proge št. 29.

* * *

S prognozo okrevanja v 15 ali 18 dneh so včeraj dopoldne sprejeli na II. kirurškem oddelku 42-letnega težaka Marija Starca s Kontovelske ceste, kateremu je med delom v pristaništu padel na prst leve noge precej debel jeklen drog, ki ga je prenašal.

VČERAJ POPOLDNE NA OPČINAH

Zadnja pot tragično preminule Lidije Stojković

Včeraj popoldne je bil na Opčinah pogreb komaj 12-let stare dijakinje Lidije Stojković, ki jo je kruta smrt ugrabila v tako tragičnih okoliščinah. Njena smrt je globoko pretresla ne samo Opčine, kjer so poznali njo in njeno družino, temveč tudi mesto in okolico, ki sočustvujeta predvsem s tako hudo prizadeto materjo.

Pred hišo žalosti na Opčinah, odkoder je začel pogrebni sprevod, se je kmalu po 14. uri zbrala velika množica ljudi, da sprejme nesrečno Lidijo na njeni zadnji poti. Preden so domači fantje dvignili nosila s krsto na ramena, je pevski zbor slovenske osnovne šole in industrijskega tečaja na Opčinah pod vodstvom učitelja Kodrica ganljivo zapel «Gozdič je že zelen». Medtem se je na cesti že formiral sprevod. Za belo oblečenimi deklicami in šolskimi otroci v spremstvu učiteljev, so dijaki in dijakinje nosili številne blazine iz cvetja in vence. Za belo krsto so se zvrstili užaloščena mati in sorodniki, nato pa nepregledna množica domačinov in okoličanov, med katerimi je bil tudi profesorski zbor nižje gimnazije z ravnateljico na čelu, njene sošolke in številni dijaki.

Ko so krsto postavili k odprtemu grobu, so se od nepozabne Lidije poslovili njen razrednik prof. Zavrtanik, sošolka Irma Hrobat, dijak domačin Ladi Vremec in učitelj Malič. Zbor dijakov gimnazije je nato pod vodstvom prof. Theuerschuha zapel «Vigred se povrne», potem pa so na krsto začela padati prva prgišča zemlje — zadnji pozdrav nesrečni Lidiji, ki jo je smrt ugrabila v tako nežni mladosti.

Naj ji bo lahka domača zemljica!

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

Armonija, 15.00: «Indijanska kri», A. Quinn, K. De Mille.
Aurora, 15.15: «Očka Dolgokraki», Leslie Caron in Fred Astaire.
Garibaldi, 15.30: «Sporni otroci (Razdvojena srca), C. Borchers, Y. Mitchell. Zgodba o slovenskem otroku, ki so ga nacisti med zadnjo vojno izročili nemški družini, katera ga po vojni noče vrniti pravi materi.
Ideale, 16.00: «Lepotice v kopališču», Esther Williams.
Impero, 16.00: «Edenska dolina», James Dean in Julie Harris.
Italia, 16.00: «Don Camillo in on. Peppone», Gino Cervi in Fernandel.
S. Marco, 16.00: «Hrast velikanov». Van Heflin in Susan Hayward.
Kino ob morju, 16.00: «Kraljica iz Far Westa», Barbara Stanwyck in Ronald Reagan.
Moderno, 16.00: «Mostovi v Tokoriju», G. Kelly, W. Holden.
Savona, 15.30: «4 v medicini», Dirk Bogarde, Kenneth Moore.
Viale, 16.00: «Zakon proti Billyju Kidu», Scott Brady.
Vittorio Veneto, 14.30: «Sinuhe, Egipčan», Edmund Purdom, Gene Tierney.
Azzurro, 16.00: «Kraljevi jetniki», Pierre Cressoy, A. Debar.
Belvedere, 15.30: «Ogenj v Kartageni», S. Kayden in R. Fleming.
Marconi, 15.00: «Pred orkanom», Van Heflin, Mona Freeman.
Massimo, 15.30: «Tujka», Greer Garson, Dana Andrews.
Novo cine, 16.00: «Rimljanka», G. Lollobrigida, Daniel Gelin.
Odeon,

OB ZADNJIH KONFERENCAH IN SESTANKIH MKSS IN SSF

Svetovni sindikalizem še vedno na preživelem stališču dveh blokov

Sindikalna gibanja so med seboj povezana z medsebojnim sodelovanjem, z izmenjavo mnenj in tudi z vrsto mednarodnih organizacij. Te mednarodne organizacije obstajajo na temelju združevanja sindikalnih zvez ali pa tudi posameznih strokovnih sindikatov. Kljub temu pa ne obstaja niti ena mednarodna sindikalna zveza, ki bi zajemala vse ali vsaj večino sindikalnih gibanj in strokovnih sindikatov sveta. Od mednarodnih organizacij, ki zajemajo sindikalna gibanja ali zveze, se najbolj omenjajo in prihajajo v zadnjem času do izraza tri mednarodne sindikalne organizacije in sicer: Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov, Svetovna sindikalna federacija in Konfederacija krščanskih sindikatov.

Zaradi značaja prvih dveh sindikalnih organizacij in zaradi vpliva, ki ga imata v svetovnem sindikalnem gibanju, ne bo odveč, če se nekoliko ustavimo ob njunih zadnjih zasedanjih.

V oktobru letos in v začetku novembra je Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov imela dva sestanka. Bil je to regionalni sestanek sindikatov zahodne Evrope in sestanek pododbora.

Na regionalnem sestanku delavskih predstavnikov iz 12 evropskih dežel so bile ob sodelovanju 90 delegatov sprejete deklaracije, ki označujejo politiko te mednarodne sindikalne centrale. Soglasno je bila sprejeta deklaracija «O evropski enotnosti». V tej deklaraciji se konkretizirajo metode, katere naj bi uporabile evropske vlade, da bi prišlo do enotnosti v Evropi. Mednarodna konfederacija postavlja v tej deklaraciji evropskim vladam zahtevo, naj se ustvari splošno evropsko središče in uvede mednarodno nadzorstvo nad transport in proizvodnjo jedrske sile v mirnodobske namene. V deklaraciji se nadalje zahteva progresivna liberalizacija trgovine in sistematično zmanjšanje carin. Deklaracija nadalje poudarja, da so se tradicionalne metode na področju transporta pokazale kot zastarele in da je prišel čas, ko je treba ustanoviti enotno evropsko organizacijo transporta, ki naj bi zagotovila učinkovit in izpopolnjen transportni sistem. Izpopolnjevanje posameznih panog evropskega gospodarstva je potrebno izvesti v okviru popolne zaposlitve, vzporedno z reorganizacijo socialnih pogojev in nadaljnjim socialnim napredkom. To je načrt Mednarodne konfederacije, ki naj privede Evropo do gospodarske izpopolnitve. Kot na mnogih prejšnjih sestankih je bila tudi na tem sestanku sprejeta resolucija «O preprečevanju komunistične infiltracije» v «svet svobodnih sindikatov». Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov zahteva od vseh svojih sindikalnih organizacij budnost nasproti nespremenjenim ciljem svetovnega komunizma».

Pododbor MKSS, ki je dejansko ožji odbor izvršnega odbora MKSS in ki ga tvorijo predsednik, generalni tajnik in sindikalni predstavniki Anglije, Francije, Nemčije, Indije in latinske Amerike, je imel posvet o perečih političnih vprašanjih. Na dnevnem redu so bila vprašanja Maroka in vprašanje samoodločbe narodov tistih dežel, ki še niso svobodne. Kot rezultat tega posvetovanja sta prišli dve uradni «sporočili». Eno je posvečeno maroškemu problemu, drugo pa prikazuje načela MKSS, v katerih se zastopa pravica demokratičnih dežel, da se učinkovito branijo pred vsakim napadom in da si v ta namen organizirajo «regionalne obrambe organizacije». Nadalje je v tem «sporočilu» rečeno, da imajo še ne samostojne dežele pravico do razvoja in samostojnosti ter najbolj svobodne samoodločbe.

Sporočilo pododbora MKSS govori o pravici nesvobodnih dežel do popolnega svobodnega razvoja. Poglejmo si sedaj, kako ta mednarodna sindikalna organizacija izvaja v praksi ta svoja načela v primeru Maroka. V sporočilu istega podobora, ki se tiče Maroka, se poudarja «prepričanje, da francosko ljudstvo v veliki večini podpira politiko pomirjenja» in da «Marokancem priznava pravico, da se sami upravljajo». To pomeni, v praksi, da gre tu za politiko «pomirjenja», kar vsekakor ne pomeni podpiranja borbe za nacionalno neodvisnost Maroka.

Na vprašanje, kaj sta omenjena sestanka prinesla novega, naprednejšega, bi nihče ne mogel odkriti nič pozitivnega. Gre spet za politiko stroge blokovske razcepljenosti, kot nekoč. Uradni predstavniki MKSS zatrjujejo, da bi ne hoteli motiti sedanjega mednarodnega pomirjenja, vendar hkrati zatrjujejo, da to pomirjenje ne more biti trajno, ker da so «cilji komunizma ostali nespremenjeni». To pomeni, da vodstvo MKSS zaostaja za dogodki v mednarodnih odnosih.

Skoraj v istih dneh, ko so bili že prej omenjeni sestanki, je bilo v Budimpešti 28. zasedanje izvršnega odbora Svetovne sindikalne federacije, kjer je bilo sprejetih več resolucij. Glavna resolucija zajema vse pereče politične dogodke in poudarja potrebo po večjem deležu Svetovne sindikalne federacije v delu raznih organov OZN. Najvažnejši odstavek v resoluciji je oni, ki govori o nalogah SSF v borbi proti kolonializmu in za nacionalno neodvisnost malih narodov.

Velika pozornost na sestanku izvršnega odbora SSF je bila posvečena tudi vprašanju razvoja in utrditve enotnosti med delavskimi množicami in sindikati v borbi za ohranitev miru. V tem smislu je SFF pozdravila rezultate ženevskih konferenc in pozvala vse sindikalne organizacije na svetu, naj tudi pri reševanju sindikalnih problemov pokažejo isti duh, isto razpoloženje. Svetovna sindikalna federacija nadalje poudarja, da je nadaljnji korak na poti k mednarodnemu pomirjenju sporazum o istočasni kontrolirani razorožitvi. SSF predlaga, naj bi generalna skupščina OZN sprejela sklepe bandunške konference glede nacionalne neodvisnosti tlačenih narodov. Pri tem se po starem običaju tudi tu govori o «funkcionarjih in vladah kapitalističnega sveta» to se pravi, da se tudi v tej mednarodni sindikalni organizaciji deli svet na «kapitalistični» in «socialistični», kar je v popolnem nasprotju z napori, ki težijo k enotnosti vsega proletariata. Zato se samo ob sebi ponuja vprašanje, ali se lahko v takem vzdušju uresniči «želja sindikatov po enotnosti in sodelovanju, ki jo v isti resoluciji poudarja sama SSF?»

Kot vidimo, se tudi tu nismo še odmaknili s stare teze o blokih.

Skupina košarkarjev? Na prvi pogled da. Če si pa sliko ogledamo pazljiveje, bomo videli, da je le en igralec in ena žoga. Pač uspela igra spretnega fotografa

ANGLEŠKO JAVNO MNENJE O NAJNOVEJŠI SOVJETSKI POLITIKI

Eden: «Upi obstajajo večno»

Dočim se javno mnenje preveč zaganja, so politični voditelji bolj previdni

V zadnjih dneh se je britansko javno mnenje ponovno vznemirilo. Vzrok vznemirjenja sta eksploziji dveh sovjetskih bomb. Prvo, ki je psihološkega značaja, predstavlja Bulganinova izjava v indijskem parlamentu, s katero je napadel Veliko Britanijo in Zapad nasploh, da sta onadva, ki preprečujeta rešitev najvažnejših današnjih mednarodnih vprašanj. V drugem primeru gre za eksplozijo resnične vodikove bombe, do katere je v SZ pred kratkim prišlo. Ta dva dogodka sta postala predmet obravnavanja tako v parlamentarnih krogih kot v časopisju: Izražena mnenja o tem so v bistvu ista, dasi se po obliki razlikujejo. Časopisje tudi ni šlo mimo kritičnih besed, ki jih je na račun Velike Britanije izrekel v Rangunu Hruščev. S tem v zvezi je postavilo vprašanje, koliko je še sploh primerno, da sovjetski državniki po tako izrečenih obtožbah obiščejo Veliko Britanijo. To isto vprašanje je Edenu v Spodnjem domu postavil tudi neki poslanec, češ ali ministrski predsednik še vedno upa na kak pozitivni uspeh takega obiska. Anthony Eden se je neposrednemu odgovoru izmaknil s filozofsko trditvijo, da «upi obstajajo večno».

Vse kaže, da predsednik britanske vlade noče nasesti trenutnemu psihološkemu razpoloženju, ki so ga izzvali omenjeni dogodki, marveč da ima pred očmi splošni državni interes, a ta bi nikakor ne bil v tem, da bi Velika Britanija v svojih mednarodnih odnosih preide na linijo zaostrovanja proti komur si bodi.

V Anglji je danes splošno mnenje, da se je zadnji ženevski sestanek končal z neuspehom, a mnenje državnikov, da so vloženi napori bili kronani z neznatnim uspehom.

Tako javno mnenje. Oni pa, ki ne padajo lahko pod vpliv trenutnih psiholoških razpoloženj in raje podvrzejo svojo sodbo treznemu premisleku, menijo, da zaradi tega ne gre izgubljati živcev, ker bi stanje še bolj zapletlo.

Zanimiva je trditev nekaterih političnih opazovalcev, da težki položaj, ki se v njem danes nahajajo britanske pozicije v svetu, ne gre pripisovati toliko uspešnosti ofenzife diplomatske akcije z nasprotne strani, kolikor dejanskim realnim spremembam, ki se danes v svetu vrše. Mnogi britanski politiki smatrajo n. pr., da so Rusi zadnji čas, posebno na azijsko-afriškem kontinentu bolj elastični in se uspešneje prilagajo tem spremembam, kot so zmore konservativna britanska politika. Isti kritiki očitajo vladi tudi to, da ni znala pozitivno odgovoriti sovjetski vladi na njen predlog, da se preneha s poskusi jedrskega orožja. Angleški uradni krogi so pri tem zamerili, da je bil ta predlog storjen med radijsko oddajo in ne po redni diplomatski poti. Dalje, da SZ ni jasno izrazila, ali misli s tem samo na eksplozije vodikove bombe, ali na poskuse z atomskim orožjem na sploh. S tem v zvezi je Eden pred kratkim izjavil, da bi sovjetski predlog bil prepričljivejši, če bi ga bili postavili pred nedavno eksplozijo njihove bombe v Sibiriji. Attlee pa je v Spodnjem domu glede tega dejal, da po njegovem mnenju moskovska radijska postaja ne oddaja ničesar, kar bi ne bilo v skladu z uradnim stališčem vlade. Poudaril je, da smatra na osnovi tega za primerno, da vlada v tem pogledu prevzame iniciativo v svoje roke, ker da so pogoji za to dani.

Po vsem, kar je bilo rečeno, bi lahko iz splošnega britanskega stališča, ki ga ta izjava ne samo v tem konkretnem primeru, ampak tudi glede svojega položaja in odnosov v nastopajočem atomskem obdobju, povzeli, da se bo Velika Britanija v bodoče trudila prevzeti iniciativo svetovne politike v svoje roke, in ne samo to, marveč, da bo tudi skušala utrditi svoj položaj ene svetovnih vodilnih sil. Pri tem ne gre izključiti, da med velesilami ne bo prišlo, v borbi za izboljšanje položajev ene ali druge, do odstopanja od ženevskega viteškega duha. To drži, toda še bolj drži to, da si danes nihče več ne upa pred mednarodno javnostjo nastopiti kot uničevalec že doseženih pozitivnih rezultatov na področju mednarodnih odnosov, kar priča o vse močnejšem vplivu, ki ga svetovno javno mnenje ima v splošnem dogajanju.

OB ROBU

Kardinal Innitzer angelski človek

V novembrski številki revije «Il Ponte» je znani zgodovinar Gaetano Salvemini objavil naslednjo noto:

«Osservatore Romano» od 10.-11. oktobra je objavil nekrolog o Njegovi Prečastiti Eminenci kardinalu Teodoru Innitzerju, dunajskemu nadškofu.

Po mnenju tega lista je bil kardinal Innitzer pravi nebeški angel. In res, 13. marca 1938, ko si je Hitler *drzno in nekaznovano priključil malo in neoboroženo Avstrijo — prva zasedba v številu onih, ki so se morale zaključiti z drugo svetovno vojno — je zaskrbljeni Pastir, zavedajoč se težke odgovornosti, istega dne objavil proglas svojim vernikom za vzdržanje javnega reda, in je od tedaj postal simbol domovine poleg duhovnega voditelja svojega ljudstva.»*

Nič drugega? Nič drugega.

Sedaj pa odprite «Tragedijo Avstrije» od Juliusa Braunthala (Firenze, La Nuova Italia, 1956) in čitajte na strani 117: *«Nekaj dni nato je Hitler zmagoslavno vkorakal v prestolnico premagane dežele. Kardinal Innitzer je dal ukaz, da morajo zvonovi vseh cerkva zvoniti dobrodošlico Hitlerju in je zavojevalcu zagotovil, da ga je glas njegove krvi prisilil, da se je vdružil splošnemu veselju prebivalstva in je svojo slovesno izjavo zaključil z obrednim pozdravom: «Heil Hitler!»*

V nekem posebnem pozivu duhovništvu in vernikom katoliške cerkve je nadškof izjavil: *«Duhovnik in vernik morata podpirati brez pridržkov državo Velike Nemčije in Fuehrerja, čigar borba proti boljševizmu in za veličino, čast in enotnost Nemčije je v načrtih božje previdnosti.»*

In na strani 121: *«...Kardinalova izjava ni odražala le zvestobe novemu državnemu poglavarju, ampak tudi občutje nemškega nacionalizma, ki je bilo do tedaj nepoznano rimskokatoliškim škofom v Avstriji. Ta čut je bil močno viden v pastirskem pismu avstrijske rimske cerkve, objavljenim 28. marca 1938, ob priliki Hitlerjevega plebiscita. Pastirsko pismo, ki so ga brali v vseh avstrijskih cerkvah, se je glasilo: «Mi, škofje avstrijske cerkve, izjavljamo najgloblje prepričanje in po naši svobodni volji, da priznavamo z veseljem, da je nacionalsocialistično gibanje opravilo in opravlja impozantno delo v socialni politiki, zlasti med najrevnejšimi. Prepričani smo tudi, da so nevarnost ateističnega in uničevalnega boljševizma obvladali napori nacionalsocialističnega gibanja. Te napore bo v bodoče spremljal najbolj goreč blagoslov škofov, ki bodo potiskali vernike v tej smeri.»* V nadaljevanju je pismo zatrjevalo, *«da se bomo, na dan plebiscita, mi škofje, kot Nemci naravno izjavili za nemški Reich in pričakujemo od vseh krščanskih vernikov dokaz pobožne vdanosti svojemu plemenu.»*

N.B. Hitlerjev prihod na Dunaj so proslavili s pogromom, ki je zahteval življenje ali izgon 200.000 Židov, mož, žena in otrok. Od 10.000 židovskih otrok, kolikor jih je bilo na Dunaju pred Hitlerjevim prihodom, jih je ostalo le 115. Ta *«nebeški angel»* ni našel besed za obsodbo tolike sramote.

Brez komentarja

(Iz «Katoliškega glasu»)

Prašujete - odgovarjamo

Na neki srednji šoli v Trstu so dijaki že dvakrat vprašali g. kateheta, zakaj je dublinski nadškof prepovedal udeležbo pri nogometni tekmi med Jugoslavijo in Irci, ki se je odigrala že nekaj časa od tega v Dublinu. Zdi se mi, da se je tudi «Primorski dnevnik» jezil nad ravnanjem dublinskega nadškofa.

Katehet v šoli ni znal povedati pravega odgovora. Je mogoče vam kaj več znanega o tej zadevi? M. K.

* * *

Na našo prošnjo je neki naš tržaški sotrudnik prejel od nekega prijatelja v Dublinu naslednje pojasnilo.

«Po irskem zakonu (in najtrž tudi po naravnem pravu) je imel dublinski nadškof pravico javno protestirati proti vsakršni obliki priznanja Jugoslavije kot komunistične države. Nogometna unija tudi ni predhodno obvestila državnega urada za vizum. Vendar nadškof ni prepovedal udeležbe pri igri, toda mnogi, posebno duhovniki, so ignorirali igro. Običajni znaki priznavanja Jugoslavije kot komunistične države so tokrat izostali na igrišču, sicer pa so Jugoslovani uživali gostoljubje in živo priznanje igralcev. Poleti je bil tu internacionalni kongres zvezdoslovcev; tudi Jugoslovani so prišli; nihče ni ničesar dejal, ker je bil sestanek internacionalen. Pri igri pa je šlo za stik med eno in drugo državo, zato razlika. Veliko zanimanje kažejo Irci za Cerkev v Jugoslaviji! Veliko molijo, da bi Bog unicil komunizem tudi v Jugoslaviji!» VL. K.

KLJUB TOLIKIM BESEDAM IN ZAGOTOVILOM O ŽELJI PO MIRU

Sovjetska medcelinska raketa «IBV» je baje boljša od podobne ameriške

Rusi grade to raketo že od 1945, po zamisli nemškega strokovnjaka - Baje je že v zadnji fazi izgradnje - Ameriška vlada pa je za podobno raketo odobrila kredit 2 milijard dolarjev

V svetu se sicer vztrajno govori o pomirjenju in tudi dokazov je več, da je ta politika edina, ki bo človeštvo rešila pred katastrofo. Kljub temu pa se med glavnima dvema velikanoma v svetu, med ZDA in ZSSR, vodi ogorčena tekma za prvenstvo tudi v orožju.

«Ostra konkurenca med dvema industrijskima velikanoma, ZDA in ZSSR, pa je eden izmed osnovnih pogojev tudi za to, da se svet reši bodoče katastrofe. V kolikor se uresničijo njihovi načrti izgradnje interkontinentalnih raket, bodo njihova orožja tako precizna in tako usodna, da bi se morebitna bodoča vojna končala malone v istem trenutku, v katerem bi se tudi začela.»

Francoski časopis «Znanost in življenje», v katerem smo brali gornjo trditev, objavlja v eni svojih zadnjih številk tudi podatke o izpopolnitvi raket v ZDA in ZSSR. Pred kratkim je ameriški senator Simington objavil, da so Rusi glede tega orožja povsem enakopravni Američanom ali celo, da so jih že prekosili. Kolikor je njemu znano, je rekel Simington, so Rusi izdelali raketo, ki za razliko od ameriške rakete «Atlas», lahko z nepogrešljivo točnostjo uniči tudi 18.000 km oddaljeni cilj. Nevarnost, da raketa zgreši cilj, je baje neznatna. Dva ameriška vojaška strokovnjaka, Erly in Andehild, sta pred kratkim opisala to novo rusko orožje. Za razliko od podobne ameriške rakete, ki so jo nazvali «IBM», so rusko raketo imenovali «IBV». Razlika med obema raketama je v tem, da ameriško raketo vodijo z oporišča, rusko pa vodi pilot. Zato pa je ruska raketa mnogo preciznejša.

Načelo poleta ruske rakete «IBV» je postavil, ali bolje, izdelal že leta 1945 nemški strokovnjak dr. Evgen Senger. To orožje «starta» kot vsaka druga raketa in ko doseže potrebno višino, nadaljuje svoj polet po principu balistike skozi gornje sloje atmosfere. Ko raketa postopoma pada, zadeva ob gostejše plasti zraka in zaradi ogromne brzine se od teh plasti odbija kot se ploščat kamen, ki ga močno zaženemo, odbija od vodne gladine. Raketa se odbija po več sto kilometrov v višino in nato ponovno pada. Skoki so vsakokrat manjši, dokler raketa ne pride nad cilj, od koder spušča bombe, seveda z velike višine. Nato raketa nadaljuje svojo pot skozi atmosfero in se spusti nekje v oceanu, kjer jo počaka podmornica. Po podatkih, ki jih imajo ameriški vojni strokovnjaki na razpolago, ima raketa «IBV» (to je ruska raketa) radius 18.500 km, to je skoraj polovica obsega zemeljske oble ob ravniku. Raketa ima brzino 20.000 km na uro, bombni napad pa se izvrši iz višine 70 km nad ciljem. Po mnenju ameriških strokovnjakov je edino obrambno sredstvo proti temu strahotnemu orožju enak napad na napadalca. Američani so se tudi lotili gradnje svoje rakete «Atlasa» in samo za to je bil določen proračun dveh milijard dolarjev, kar pomeni, da stane ta raketa še mnogo več kot atomska bomba. Da bi se pa raketa «Atlas» tudi praktično preizkusila, so morali zgraditi tudi poizkusni poligon, ki je dolg 8000 km in se razprostira od Floride do otoka Asuntion na Tihem oceanu.

Raketa «Atlas» je dejansko supergranata, ki se ne izstreljuje iz topa, ampak odleti s pomočjo močnih reakcijskih motorjev. Ta raketa ima tri «nadstropja» in termonuklearni eksploziv v glavi. Prvo «nadstropje» razvija ob startu silo več milijonov konjskih sil. Ta sila dvigne stotonsko raketo od tal. Ko izgorita še ostali dve «nadstropji», doseže glava rakete brzino 24 tisoč km na uro. V tem poletu bo raketa «Atlas» dosegla višino 1280 km, od koder bo lahko padala na svoj cilj, ki more biti oddaljen «komaj» 8000 km od odskočne točke. Raketa «Atlas» lahko zgreši kvečjemu 16 km.

Največja težkoča pri gradnji tega orožja je strahotno segrevanje, ki nastane pri prebijanju atmosfere nad ciljem. Brez uporabe posebnih do danes še neznanih snovi, s katerimi se more ta raketa prevleči, bi se raketa raztopila, še preden bi prispela do cilja. Ameriški strokovnjaki proučujejo sedaj možnost uporabe mešanice kovine, ki bi vzdržala visoko temperaturo, in keramike. Proučuje se tudi možnost, da bi raketo «Atlas» prevlekli z neko porozno snovjo, ki bi bila podobna koži in skozi katero bi neprestano iztekala tekočina, ki bi sproti hladila preveč segreto površino rakete. Ameriški inženirji predvidevajo, da se bo rešitev našla in da bo raketa «Atlas» do leta 1960 že zgrajena.

Po mnenju ameriških strokovnjakov pa je ruska raketa «IBV» že v zaključni fazi gradnje. Strokovnjaki menijo, da praktično ni mogoče misliti na učinkovito protiraketno orožje. Najbolj precizno sedanje protiletalsko orožje, ameriška raketa Neyk skoro nepogrešljivo zadeva klasične bombnike, kakršni so bili v uporabi v drugi svetovni vojni. Toda proti raketam vrste «Atlas» ali «IBV» so te rakete povsem neučinkovite, saj imata omenjeni dve raketi dvakratno njihovo brzino. Ker pa bi za borbo proti omenjenima novima raketama bilo potrebno novo orožje, ki bi imelo najmanj dvakratno njuno brzino, to se pravi koli 50.000 km na uro, je povsem nesmiselno misliti, da bi se v sedanjih razmerah sploh dalo govoriti o učinkovitem orožju, razen seveda, že prej omenjenega protiorožja v obliki rakete «Atlas» oziroma «IBV», ki bi si jih napadalec, oziroma napadeni med seboj pošiljala in se s tem praktično ugonobila.

OB PROCESU PROTI GARIBALDINSKIM POVELJNIKOM V VIDMU

Kri furlanskih partizanov za osvoboditev Italije

Corva (Pordenone), 25. marca 1945. Skupina partizanov, 12 po številu, ki so pripadali garibaldinski brigadi «Veneziano», se je spravila na senik v bližini najemniškega poslopja, odložila orožje in trudno polegla. Ceta je bila na pohodu, za seboj je imela celonočni marš poln nevarnosti, ki so prežale iz teme. Zjutraj poti ni bilo mogoče nadaljevati, saj furlanska ravnina ne nudi nobenega zatočišča, nobenih skrivališč, kjer bi se borci lahko oddahnili in se brez skrbi pred fašisti in Nemci odpočili. Zato so dnevna skrivališča predstavljali seniki, hlevi, gospodarska poslopja in podstrešja, ki jih je prebivalstvo rade volje nudilo svojim borcem.

Tako je bilo tudi tistega jutra. Medtem ko so partizani polegli na seno, se je «Nobile», Indijec, ki je iz ujetništva zbežal in se priključil partizanom, postavil k lini, da održi stražo, dokler ga ne bi zamenjal njegov tovariš. Bilo je okoli 10. ure dopoldne, ko je Nobile opazil, da se seniku približuje v strelce razvrščena četa fašistov. Hitro je zbudil svoje tovariše, toda takrat so že zaropotale strojnice in v bližini senika so se razpočile ročne bombe. Fašisti so obkolili senik, prvi so že vdrli v spodaj ležeči hlev. Nekaj partizanov se je z odločnostjo vrglo skozi seneni jašek v hlev, kjer so z odmetom nekaj bomb očistili hlev fašistov in se postavili na vrata ter z ognjem iz pušk in brzostrelk prisilili fašiste k kritju.

Borba je trajala do poldne. Med tem časom so fašisti postali po ojačenja in ko je v bližnjem zvoniku odbilo poldne, so se v stene senika zarile prve krogle težke strojnice, ki so jo s sabo privlekli drugi fašisti. Položaj je postajal od trenutka do trenutka brezupnejši. Komandant Boris, ki sedi danes na zatožni klopi pred videmskim porotnim sodiščem, je presodil, da je edina rešitev v prodoru skozi fašistične vrste. Kratko povelje, in partizani so se pognali med streljanjem in metanjem bomb skozi vrata, prebili fašistično vrsto in srečno ušli. Toda ne vsi. Trije, med njimi tudi Nobile, so se za trenutek obotavljali in to je bilo zanje usodno. Medtem ko se je del fašistov pognal za ubežniki, so drugi blokirali zaostalo trojico in jih žive ujeli.

Odpeljali so jih na cesto, jih do krvi pretepli, potem pa zvezali vsakega k svojemu drevesu in ustrelili. Tam so jih pustili tri dni, dokler niso vrvi preperele in so trupla obležala na tleh.

To je le ena izmed tolikih epizod iz borbe furlanskih partizanov za osvoboditev, ki jih sedaj sodijo za dejanja, izvršena v času, ko so s svojo krvjo pisali najlepše strani zgodovine moderne Italije.

Partizana Nobila so fašisti ustrelili 25. marca 1945

ZDA največji proizvajalec pornografske literature

Ameriški senator in kandidat na preteklih volitvah za predsednika Združenih držav Amerike Kefauver se ukvarja tudi s proučevanjem socialne problematike in raznih oblik kriminala. Svoj čas je začel z veliko kampanjo proti gangsterstvu, pri čemer je prav on objavil najvažnejši obtožni material in ostalo gradivo. Trenutno je Kefauver med drugim predsednik komisije, ki se ukvarja z vprašanjem pornografije. S tem v zvezi je pred kratkim dal tisku nekatera pojasnila in podatke o dosedanjih odkritjih. Po njegovih trditvah imajo ZDA prvenstvo tako v pogledu proizvodnje kot razpečavanja pornografske literature in pornografskega materiala na sploh. Ne samo, da vse to na vso moč cvete v državi sami, marveč se tudi na veliko izvaža v Kanado, na Japonsko, na Cejlon, v Evropo itd.

Nekateri ljudje mislijo, je rekel, da se pornografsko blago, razni filmi, fotografije, gramofonske plošče itd., razpečava samo med ljudmi z družbenega dna, pijanci, pustolovci, uživalci mamil itd. Na žalost ni tako, pravi senator Kefauver, in stvar je mnogo hujša kot se zdi. Ta umazani material prihaja tudi v roke tisoč in tisoč mladih ljudi, med katerimi so mnogi, ki še niso dosegli 20 let. Zdi se, da največ tega blaga gre med mladino, ki ji je seksualno življenje neznano, a zapirati oči pred tem dejstvom bi pomenilo, pristajati na to kriminalno početje.

Zraven tega je Kefauver ugotovil, da so se po podatkih centralnega preiskovalnega urada fizično nasilje in umori od l. 1937 do danes povečali za 110 odst., pri čemer je najstrašnejše to, da so bili ti povečini izvršeni od oseb med 19. in 20. letom starosti. V ZDA se vsakih 6 do 7 minut izvrši po ena aretacija zaradi seksualnega zločina. Brez dvoma ima pri tem svoj velik delež pornografski material, slike, ilustracije, knjige, filmi itd., ki se v velikih množicah razpečavajo med prebivalstvom.

Proti proizvajalcem in razpečevalcem tega blaga se je že nekaj storilo, tako da se je v prejšnjem letu število aretiranih dvignilo na 47 odst., letos pa za nadaljnjih 20 odst. Trgovina s pornografskim materialom zagotavlja mastne zaslužke, nekaj okrog 560 milijonov dolarjev letno, in je zaradi tega razumljivo, da se ji producenti in razpečevalci ne bodo odpovedali zlahka. Tem bolj, ker se celo v senatu najdejo ljudje, ki bi omejitev dejavnosti trgovcev s pornografskim blagom smatrali za okrnjevanje «svobodne iniciative».

Tržaška Glasbena Matica poglablja svojo dejavnost

Razmišljanja ob «Zbirki pesmi za mešani in moški zbor»

I.

Torej zopet koristna, pametna in preudarna šahovska poteza tržaške Glasbene Matice: izdaja prvega zvezka «Zbirke pesmi za mešani in moški zbor». In niti malo ni čudno, da sem se ob prejemu te na oko zajetne zbirke spomnil Wellsove «herakleiofobije» iz simbolično-utopističnega romana «Velikani prihajajo», v katerem avtor z ostro, toda umno in pregledno fabulistiko namiguje na «novega človeka, ki bo boljši, svobodnejši in lepši, kakor je ta mala, drobna generacija okrog nas». Prva edicija Glasbene Matice po osvoboditvi! Prva doza «herakleiofobije», ki bo in mora zaploditi dober sadež: pevski zbori na Tržaškem in drugod jo bodo dobili v roke in se navzeli njenega duha. To potlej ne bo več kvadratura kroga, marveč zaključen krog od ustvarjalca preko založnika do izvajalca in poslušalca. Kaj preprosta filozofija, kakor Einsteinova kratka formula, toda dolg postopek, veliko trdega in napornega dela.

Zbirko je uredil prof. Vasilij Mirk, ki v spremni besedi navaja: «Petintrideset let je minilo, odkar je tržaška Glasbena Matica izdala zbirko 15 pesmi za potrebe naših pevskih zborov. Več ni šlo, čeprav je bilo dobre volje na pretek. Sele ko smo jo jeseni 1945 mogli zopet obuditi k življenju, je bila dana možnost, da se vprašanje lastnih izdaj ponovno pretrese. Vendar je bila najbolj nujna ustanovitev Glasbene šole... Sredi leta 1950 pa je društveni odbor sklenil pričeti tudi z lastnimi edicijami in me je imenoval za glavnega urednika. Na prvem posvetu januarja 1951 smo se odločili, da pripravimo najprej zbirko zborovskih pesmi, nato bi prišle na vrsto izdaje za druge potrebe, torej klavirske skladbe, samospevi, skladbe za razna glasbila in podobno.»

Vasilij Mirk v nadaljevanju navaja razumljive težave, ki so spotakljivo ovirale urejanje tega prvega zvezka, od katerih niso najmanjše «krute in nepremostljive okoliščine, ki so ostro posegle v našo akcijo in povzročile njen predolgi zastoj». Mimogrede: Glasbena Matica in še nekatere pomembne slovenske kulturne ustanove delujejo (z zavidanja vrednimi uspehi!) malone že deset let nazaj pod Damoklejevim mečem nekih «krutih okoliščin», pa vseeno izkazujejo — zlasti na današnji stopnji razvoja — radoživ saldo nepokorne, sveže in spodbudne gibljivosti. Da, mimo diplomatsko zaprtih vrat v Avditoriju in mimo v mehak, rahel, žametno gladek papir zavitih obljub ob spremljavi korektnega nasmeška. Toda: stvari so znane in postajajo ob nenehnem ponavljanju dolgočasne. Kakor star, razglašen klavir!

Se tole iz spremne besede Vasilija Mirka: «Naj nadalje pribijem, da je kvaliteta izbranih skladb zelo različna. Zbirka naj ustreza kolikor mogoče širšim potrebam, torej preprostim pevcem in napednejšim, pri čemer ni treba izgubiti iz vida umetniško vrednost posameznih skladb. Prav pa je obenem, da tudi najskromnejši dobijo vsaj nekaj vpogleda v našo zahtevnejšo ustvarjalnost. Upamo namreč, da se bodo vprav ob proučevanju takih del le ogreli tudi za novejšo glasbo in vzbujali ljubezen do nje tudi pri svojih pevcih... Skrbeti moramo vsi složno za napredek. Naj tudi vsi zborovodje in pevski zbori upoštevajo, da zaostaja tisti, ki ostane vedno na istem mestu.»

Vzorno je urejena ta pomembna zbirka. Urednik prof. Vasilij Mirk ji je dodal še skrbno in umljivo napisane razlage, ki bodo — sploh ne dvomim! — ustrezno koristile vsem pevovodjem, ki jim bo zbirka prišla v roke. Pa vendar: dilema je tu! Za enosmernost pri ocenitvi je nujen tudi enojen in enoten kriterij. Lahko so trije in lahko jih je še več: eden bi bil — denimo — primerjalni kriterij Tisti sodobni evropski. Hindemith s svojimi zbori na besedila Rilkeja ali Regensburga ali Veldekeja, pa Poulenc, pa Frank Martin, Bartók in Honneger. Ob tem kriteriju ni vzdržljiva Mirkova omemba o «novejši glasbi», če jo skušamo razumeti v slogovnem smislu. Drugi kriterij, primernejši za to priliko, bi bil enak prvemu, le zožen v okvir *sodobne* (zopet v stilnem pomenu!) *slovenske* zborske tvornosti. Tretji kriterij izhaja iz urednikove navedbe: «Zbirka naj ustreza kolikor mogoče širšim potrebam, torej preprostim pevcem...» Nadalje bi bile možne kombinacije dveh kriterijev, toda to bi nujno preraslo namen in vsebino tega pisanja, zato lastnih misli o tej ali oni skladbi brez «kriterija».

LINDIC MILAN

(Nadaljevanje sledi)

PREJELI SMO

Koledar Kmečke knjige 1956. Uredil Ignac Koprivec. Založba Kmečka knjiga, Ljubljana.

* * *

Janko Kersnik, *Kmečke slike in povesti.* Druga knjiga knjižne zbirke Kmečke knjige za leto 1956. Zbral in uredil Alfonz Gspan. Ovitek po načrtu Ksenije Prunk. Izdala Kmečka knjiga v Ljubljani.

* * *

Ločniškar-Vrečko, *Perutninarstvo.* Četrta knjiga knjižne zbirke zadružne založbe Kmečka knjiga za leto 1956. Ilustrirai Rudolf Gorjup. Oprema Jože Fajon. Izdala Kmečka knjiga v Ljubljani.

* * *

«Beseda», revija za književnost in kulturo, IV. leto, 1955. štev. 7. Uprava: Tone Glavan, Ljubljana, Židovska ul. 1-III.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Nova fašistična provokacija!

Bivši pripadniki republike Salò in najvidnejši fašistični elementi v Tržiču pripravljajo za jutri uradni banket v enem izmed javnih lokalov. Ta provokatorska akcija, o kateri se je izvedelo šele pred kratkim, je naltela v Tržiču na velik odpor demokratičnega prebivalstva, ki je mnogo žrtvovalo v antifašistični borbi. Tržič je dal v narodnoosvobodilni borbi 252 padlih, od katerih je eden prejel zlato, drugi pa srebrno kolajno. Lokalne sekcije PCI, PSI, ANPI in ANPPA so zahtevale od lokalnih oblasti, da prepovedo banket, ker je to fašistična provokacija, katero prepovedujejo tudi ustavna načela. Vsekakor je sedaj na oblasteh, da preprečijo nesramne načrte tržiških fašistov in prepovedo banket.

Nesreča traktorista na Oslavju

Zaradi poškodb Lutman izdihnil

Huda nesreča, ki se je dogodila v sredo dopoldne na Oslavju, pri kateri se je resno poškodoval 21-letni Jožef Lutman iz Ul. Campi, 31, v Gorici, je zahtevala smrtno žrtev. Kakor smo že včeraj poročali, se je mladenič peljal na traktorju po precej ozki poljski cesti na Oslavju, kjer se je vozilo zaradi strme in mokre ceste prevrnilo. Mladenič, ki je sedel na traktorju, je padel pod vozilo, ki ga je vleklo še nekaj metrov pod seboj. V bolnišnici, kjer so mu ugotovili razne poškodbe po obrazu, rokah in nogah ter zlom kolka z notranjimi poškodbami, so ga pridržali na kirurškem oddelku, kjer so ga v popoldanskih urah operirali. Njegovo zdravstveno stanje je bilo zelo resno. Proti večeru se je poslabšalo; vsaka zdravniška pomoč je bila zaman. Včeraj zjutraj okrog 5. ure je Jožef Lutman umrl.

GOJIMO NAŠO NARODNO PESEM

USPEL PEVSKI KONCERT številnih goriških zborov

Nastopili so moški zbori iz Sovodenj, z Vrha, iz Dola in Poljan ter mešani zbor iz Sovodenj in skupni moški zbor - Mladina prevladuje v članstvu pevskih zborov

Včeraj popoldne so v obnovljeni prosvetni dvorani v Gorici nastopili številni pevski zbori z Goriškega. Zbranemu občinstvu, ki je napolnilo dvorano na Korzu Verdi, so pevci in pevke pokazali sadove svojega dela in dokazali ljubezen, ki jo goje do narodne pesmi. Najprej je nastopil moški zbor iz Sovodenj, ki je pod vodstvom D. Klavčiča zapel tri prekmurske narodne, med katerimi je najbolj ugajala «Furmanska». Sledil je nastop moškega zbora z Vrha. Pevci, ki jih je vadil prof. Komel, včeraj pa je vodila Pavlina Komel, je zapel tudi tri pesmi; med temi najbolje Adamičevo «Završki fantje». Pevci zbora Dol-Poljane, ki so se zatem predstavili občinstvu s kar petimi pesmimi, so želi obilo aplavza. Ne ve se katero pesem so najlepše zapeli, ali Jerebovo «Moj deklič» ali Hajdrihovo «Luna sije», vsekakor je ta zbor pod vodstvom pevovodkinje Komelove dosegel že lep napredek in želimo mu še nadaljnjih uspehov.

Potem je nastopil skupni moški zbor Dol-Poljane-Vrh. Pevci so zapeli pet zelo lepih in precej zahtevnih pesmi, med njimi dve Simonitijevi: «Plovi, plovi» in «Bolen mi leži». Posebno za zadnjo je občinstvo toplo nagradilo izvajalce. Naši ljudje še vedno radi poslušajo partizanske pesmi, ki pa jih na žalost poje le še malokateri zbor. Stevilni mešani zbor iz Sovodenj, katerega sestavlja predvsem mladina je nato, pod vodstvom Klavčiča zapel kar sedem pesmi in to zelo občuteno. Posebno lepo so sovodenjski fantje in dekleta zapeli Ocvirkovo «Eno samo tiho rožo» in pa Devovo «Prelepa je Selska dolina». Za zaključek je skupni moški zbor Dol-Poljane-Vrh zapel štiri pesmi: Laharnarjevo «Naša zvezda», Volaričevo «Zvece», Verbičevo «Vasovalec» in Mihevodovo «Na straži».

Nastopajoči zbori so včeraj pokazali, da je na Goriškem še vedno zelo priljubljena zborovska pesem in da je posebno mladina tista, ki danes sestavlja večino zborov in tako nadaljuje tradicijo svojih staršev. Pevovodja in prosvetna društva ne smejo mimo tega dejstva, marveč morajo tudi v bodoče posvečati posebno pažnjo razvoju in utrditvi pevskih zborov, ki so ostala pravzaprav edina žarišča prosvete na naši vasi. Z javnimi nastopi, ki naj bi se vrstili od časa do časa, pa bodo pevci in pevke naših pevskih zborov prejeli zasluženo nagrado za svoje prizadevanje in spodbudo za nadaljnje delovanje v pevskih zborih.

Danes seja mestnega sveta

Interpelacija svetovalca PSDI o gradnji stanovanjskih hiš

Danes ob 18. uri bo seja mestnega sveta. Na dnevnem redu je več točk, med katerimi: je tudi interpelacija profesorja Zucallija in odv. Devetaga od PSDI, v kateri sprašujeta župana, če se je udeležil sestanka konzulte krajevnih ustanov DC, na katerem so, kakor smo svoj čas poročali, razpravljali o gradnji stanovanjskih hiš, seveda z ljudskim denarjem.

Vest o sestanku je zelo razburila goriško javnost, ker je nedopustno razpravljati na sestanku stranke na oblasti o trošenju ljudskega denarja. Take stvari so se dogajale pod fašizmom, ko je bila oblast istovetna s fašistično stranko.

Deset let po izglasovanju demokratične ustave pa se take stvari ne bi smele dogajati. Razprava o gradnji ljudskih stanovanj bi se morala vršiti ob prisotnosti predstavnikov najširših slojev prebivalstva. Kadar ti predstavniki niso prisotni, tedaj ne moremo govoriti o demokraciji.

Na seji občinskega upravnega odbora, ki je bila v sredo zvečer pod predsedstvom župana dr. Bernardisa, so odborniki proučevali vrsto upravnih vprašanj, ki so bila na dnevnem redu. Med drugim so sklenili predlagati občinskemu svetu odobritev nakazila v znesku 100.000 lir kot prispevek, ki bi ga občina nudila goriškemu Zelenemu križu za nakup novega avtomobila.

SEJA POKRAJINSKEGA ODBORA

Na Majnici bodo posekali 615 topolov in 15 lip

S tem nameravajo urediti cesto, ki postaja za promet nevarna - V soboto seja pokrajinskega sveta

Na zadnji seji pokrajinskega odbora je bilo sklenjeno, da bo prihodnja seja pokrajinskega sveta v soboto v dvorani občinskega sveta. Danes so bili pozvani na sestanek predstavniki posameznih skupin, katerim so prikazali dnevni red prihodnje seje s proračunom za leto 1956, o katerem bodo razpravljali na pokrajinski seji.

Po sklepu pokrajinskega odbora bodo posekali 615 topolov in 15 lip, ki rastejo na ovinkih Majnice, da bo cestišče širše in manj nevarno za promet. Ostale lipe bodo posekali pozneje. Za ureditev ceste bo potrebna precej velika vsota denarja, kajti pokrajinska cesta med Gorico in Gradiško je dolga skoraj deset kilometrov. Prav gotovo pa je pravilno, da se cesta čimprej uredi, ker postaja za naraščajoči promet vedno bolj neprimerna. Niti en teden ni, odkar se je neki delavec iz Fare, ki se je vračal z dela v podgorski predilnici, z motociklom zaletel v drevo in se ubil. Lani se je zaletel v drevo neki inženir iz Gradiške in se prav tako ubil. Z ureditvijo ceste se bodo preprečile nadaljnje nesreče te vrste.

Odborniki so razpravljali tudi o deželni avtonomiji, ki je kljub svoji važnosti postala v zadnjem času, kot se zdi, za oblasti vprašanje drugorazrednega značaja.

S kolesa je padel

Sinoči ob 20. uri, je avto Zelenega križa pripeljal v bolnišnico Brigata Pavia 35-letnega Marka Kukovca s Tržaške ceste 54. Kukovec je padel v Ul. Duca d'Aosta iz neznanih razlogov s kolesa in se potolkel po čelu. V bolnišnici bo ostal nekaj dni.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Cristofoletti, Travnik 14 - tel. 29-72.

JUTRI 10. ob 20.30 in nedeljo 11. dec. ob 16.30 bo SNG iz Trsta nastopilo v prosvetni dvorani v Gorici s pravljično mladinsko igro

„Pastirček Peter in kralj Briljantin"

Opozarjamo starše, naj ne zamudijo edinstvene prilike ter da pripeljejo otroke k predstavi. Tudi odrasli se ne bodo dolgočasili.

Cene: sedeži prve vrste po 300 lir, sedeži druge vrste 200 lir, stojišče 100 lir. Za otroke do 14 let se plača polovična cena.

KINO

CORSO. 17.00: «Cirkus s tremi igriščiv», v barvah, G. Lewis in D. Martin.

VERDI. 16.30: «Pustolovec iz Hong Konga», C. Gable in S. Hayward, cinemascop.

CENTRALE. 17.00: «Železna rokavica», R. Stak.

VITTORIA. 17.00: Marty — življenjepis boječneža», E. Borguine in B. Blair.

MODERNO. 17.00: «Najbolj komična predstava sveta», M. Britt in Totò.

ŠPORTNI DNEVNIK

PRVI DVE TEKMI SREDNJEŠOLSKEGA TURNIRJA

Realna A in Trgovska A imata že po eno zmago

Kljub razmočenemu igrišču so dijaki igrali s požrtvovalno vnemo

Včeraj popoldne so odigrali prvi dve tekmi v okviru srednješolskega nogometnega turnirja.

Čez noč je močno deževalo in igrišče je bilo pokrito z lužami. Kljub slabemu vremenu je bilo prisotnih precej dijakov, ki so tekmama z zanimanjem sledili.

REALNA A - TRGOVSKA B 1:0 (1:0)

Najprej sta se srečali ekipi Realne A in Trgovske B. Moštvi sta bili sestavljeni takole:

Realna A: Podreka; Pahor, Čebulec; Pečar, Brajkovič, Delfar; Zdravljič, Kozler, Relič, Kalc, Rudolf.

Trgovska B: Milkovič; Zafred, Pilat; Cesarek, Pertot, Bevk; Starc Mijot, Urdih, Kakovič, Pahor, Sodil je prof. Pavletič Bojan.

Takoj od začetka preidejo v napad realci, ki imajo mnogo prilik, da bi prišli v vodstvo, a dva lepa strela Rudolfa gresta mimo vratnic. V 5' zgreši končni strel Zdravljič, 1' nato pa zadene Rudolf steber. V 11' strelja Delfar kot, Zdravljič pa pošlje z glavo komaj nad prečko. 14': edina akcija trgovcev v prvem polčasu: Urdih in Kakovič sta sama pred Podreko, a luža jim zastavi žogo in Pahor pošlje v kot. V 25' vodi žogo na levem krilu Delfar, ki strelja in zadene prečko. Tudi v drugem polčasu napadajo realci, ki v nekaj minutah dosežejo kar tri kote. Končno pade prvi in edini gol: Pilat povzroči kazenski strel 25 metrov od gola; iz obrambe pride Čebulec, ki je bil do tedaj med najboljšimi na igrišču: kratek zalet in žoga je na dnu mreže: 1:0.

Zastonj skušajo trgovci izenačiti; dosežejo le dva kota in kmalu nato sodnik žvižga konec.

Igra je bila kljub slabemu igrišču precej hitra; lepih akcij pa nismo videli ne na eni ne na drugi strani. Razmerje kotov 9:3 za realce. Dobro so igrali med trgovci Pertot, Urdih in Pilat, med realci pa cela obramba, posebno pa Čebulec in Delfar.

TRGOVSKA A - KLASIČNA 4:0 (4:0)

Druga tekma, med klasično in trgovsko A, je bila manj zanimiva kot prva kajti razlika med moštvi je bila zelo velika, kar nam pove tudi izid: 4:0.

Trgovska A: Milkovič; Pilat, Zafred; Kafol, Grdovič, Brana; Cupin, Bevk, Urdih, Pertot, Hlabjan.

Klasična: Cibic; Budin, Godnič, Kovačič, Gruden, Senica, Svetina, Može, Lovrenčič, Lasič.

V 4' in 7' izgubi Bevk dve izredni priliki za vodstvo trgovske, v 8' pa lepo brani Cibic. 10': Bevk poda lepo Urdihu, ki z lahkoto zabije — 1:0. 5' kasneje solo akcija Pertota, ki iz težkega položaja zadene notranjo stran kola in žoga se odbije v mrežo. V 17' in 19' dva gola Bevka: prvi in drugi dozorita v grozni gneči blatnih igralcev pred Cibicem.

V drugem polčasu se napadi trgovcev nadaljujejo, a so sedaj neplodni. Kljub dobri igri Hlabjana in Pertota ne dosežejo novih golov. Tudi protinapadi klasikov so brezuspešni in sodnik odžvižga konec, ko lega na igrišče tema.

Razmerje kotov 10:1 za trgovce. Izkazali so se Pertot, Hlabjan in Bevk za trgovce, Cibic, Svetina in Lovrenčič za klasike.

Tudi to tekmo je sodil prof. Pavletič Bojan.

Trgovska A	1	1	0	0	4	2
Realna A	1	1	0	0	1	2
Trgovska B	1	0	0	1	0	1
Klasična	1	0	0	1	0	4

Realna B je še brez tekme.

S. N.

Italija-Francija 50-43

PAVIA, 8. — Košarkarska tekma državnih ženskih reprezentanc Italije in Francije se je končala z zmago domačih. Prvi polčas je bil zelo izenačen, zlasti ker se Italijanke najprej niso prav znašle, potem pa so le prevzele vodstvo.

V drugem polčasu so Francozinje hotele nadoknaditi izgubljeno. Toda ker so si že v prvem polčasu nabrale precej prekrškov, jih je moralo v drugem precej zapustiti igrišče.

ŠE ENA SLOVESNOST PRED ZAČETKOM OLIMPIADE V CORTINI

Pripravljena 85-metrska skakalnica

Veličastna zgradba, okrog katere je prostora za več kot 60000 gledalcev, je bila postavljena v petih mesecih in včeraj izročena organizacijskemu odboru za VII. zimske olimpijske igre

CORTINA D'AMPEZZO, 8. Danes dopoldne je podtajnik v ministrstvu za javna dela senator Caron otvoril olimpijsko skakalnico, ki stoji z Zuelu, 2,5 km iz Cortine. Pri otvoritvi so bili navzoči odv. Onesti, predsednik Italijanskega olimpijskega odbora, podpredsednik ing. Barassi, tajnik dr. Zauli ter razni predstavniki oblasti, ki so se zbrali na odskočišču skakalnice, ki je bilo za to priložnost vse okrašeno. Z dvigom zastav, blagoslovom in sviranjem himne je bila slovesnost končana.

Nova skakalnica je bila zgrajena v rekordnem času po načrtu prof. Pozzatija s tehnične visoke šole v Bologni, kolikor zadeva statično-gradbena vprašanja, in ing. Wilhelma Holznerja iz Bozna, kolikor gre za tehnično-športna vprašanja.

Dela so se pričela v marcu z odstranjevanjem stare naprave in 15. aprila so začeli graditi novo skakalnico, ki je bila koncana v petih mesecih in ki omogoča skoke do 85 m.

Zaletišče je iz cementa in je zgrajeno iz enega samega nosilca, ki je podprt z opornim stebrom; oba sta znotraj votla ter zgrajena iz cementa visoke odpornosti; vmesnih podpornikov ni. Nosilec je dolg 83 m, oporni steber pa je visok 48 m.

V notranjosti opornega stebra je dvigalo, ki se ga lahko tekmovalci poslužujejo, da pridejo na vrh zaletišča, ki je dolgo 87,5 m ter 5 m široko; nagiba se proti odskočišču v naklonu 35 stopinj. Po vsej svoji dolžini je zavarovano tako, da je pokrito s cinkovo pločevino, na kateri pa je še posebna lesena naprava za zadrževanje snega.

Doskočišče je dolgo 128 m in se proti koncu izteka nalahno dviga, da se skakalci laže ustavijo; iztek je na koncu širok do 40 m. Na obeh straneh doskočišča sta dva stolpa iz železobetona in pokrita z lesom, kjer bo prostor za razsodišče in druge potrebe. Takoj pod stolpoma sta dve tribuni, ki lahko sprejmeta 2500 gledalcev. Nadaljnjih 30000 gledalcev bo imelo prostora na amfiteatralnem stopnišču okrog doskočišča. V prostoru takoj za amfiteatrom pa je prostora še za več kot 30000 gledalcev.

Po ogledu skakalnice so predstavniki oblasti, povabljenci in časnikarji odšli v bližnjo «vojaško vas», poleg snežnega stadiona, kjer je nastanjenih nekaj stotin alpincev, ki že lep čas pomagajo pri organizaciji VII. zimskih olimpijskih iger. V eni izmed stavb te vasi je govoril najprej predsednik Onesti, ki je med drugim dejal: «Danes lahko rečemo, da smo pripravljeni za igre. Vesel sem, ko lahko izročim skakalnico organizacijskemu odboru.» Potem se je zahvalil vsem, ki so skakalnico delali od projektantov do delavcev. V imenu organizacijskega odbora se mu je zahvalil ing. Barassi in po kratkih besedah cortinskega župana Rimoldija je spregovoril še sen. Caron, ki se je v imenu vlade zahvalil predsedniku Italijanskega olimpijskega odbora in vsem njegovim sodelavcem.

* * *

CORTINA, 8. — Tekma v hokeju na ledu med izbranima moštvoma Italije in Francije se je končala z zmago Italijanov v razmerju 12:1 (5:0, 4:0, 3:1).

Pozvani nemški igralci za tekmo 18. t. m. v Rimu

Egiptovska nogometna zveza pozvala 24 igralcev

FRANKFURT, 8. — Za tekmo z Italijo, ki bo 18. t. m. v Rimu, so pozvani kot kandidati za reprezentante sledeči nemški igralci:

vratarja: Fritz Herkenrath, Heinz Kwiatkowski;

branilci: Jupp Posipal, Erich Juskowiak, Karl Schmidt;

krilci: Horst Eckel, Werner Liebrich, Karl Mai;

napadalci: Helmut Rahn, Berni Kloot, Fritz Walter, Kurt Stollenwerk, Uwe Seeler, Otmar Walter, Josef Roehrig, Hans Schaefer, Kurt Schroeder, Richard Hermann.

KAIRO, 8. — Pred tekmo Egipt - Italija B, ki bo 17. t. m. je egiptovska nogometna zveza sklicala sledečih 24 igralcev:

vratarji: Trimerities, Kato, Keikal;

branilci: Eldaly, Abdelhalim, Kassem;

krilci: Bastan, Hamza, Raafat, Abulmaati, Rashes, Selim, Reda;

napadalci: Dizwi, Eldiba, Mekkawi, Bahig, Elhamouli, Elfar, A. Selim, S. Selim, Saleh, Abdelrahman.

CAIRO, 8. — Ahmed Makkaoui, ki navadno igra na levem krilu v reprezentanci, ne bo mogel nastopiti jutri v povratni tekmi proti SZ in ne proti Italiji B, ker si je pri cestni nesreči zlomil nogo.

SKORAJ POVSOD MEGLA MED VČERAJŠNJIMI TEKMAMI

Fiorentina še bolj trdno v vodstvu Triestina premagana v drugem polčasu

Dve tekmi se zaradi megle sploh nista pričeli, dve pa sta bili v drugem polčasu prekinjeni

REZULTATI

Bologna-Triestina	**3:1**
Fiorentina-Roma	**2:0**
Genoa-Torino	**3:1**
Inter-Atalanta (prekinjena zaradi megle)	
Juventus-Padova (preložena zaradi megle)	
Lazio-Napoli	**1:1**
Lanerossi-Spal	**2:0**
Novara-Sampdoria (prekinjena zaradi megle)	
Pro Patria-Milan (preložena zaradi megle)	

LESTVICA

Fiorentina	11	7	4	0	21:5	18
Inter	10	6	1	3	18:10	13
Torino	11	5	3	3	18:9	13
Roma	11	3	7	1	19:15	13
Lanerossi	11	4	5	2	12:10	13
Napoli	11	3	6	2	20:15	12
Spal	11	4	4	3	17:15	12
Sampdoria	10	5	1	4	15:16	11
Milan	10	4	2	4	21:14	10
Novara	10	2	6	2	12:11	10
Padova	10	4	2	4	12:14	10
Juventus	10	2	6	2	10:14	10
Genoa	11	4	1	6	17:19	9
Lazio	11	3	3	5	12:14	9
Bologna	10	3	2	5	18:19	8
Atalanta	9	3	1	5	17:20	7
Triestina	11	2	2	7	5:23	6
Pro Patria	10	1	2	7	11:32	4

Včeraj je imela pri tekmah italijanske serije A zelo važno vlogo megla, ki je povzročila, da se tekme ali sploh niso pričele (Pro Patria-Milan Juventus-Padova), ali so bile prekinjene (Novara-Sampdoria, Inter-Atalanta), ali pa so bile prekinjene vsaj za nekaj časa in so se potem vseeno odigrale do konca (Bologna-Triestina).

Od vseh tekem, ki so bile na sporedu, zlasti pa še od tistih, ki so se tudi dokončale, je bila najbolj važna pa tudi najlepša in najbolj borbena tekma med Fiorentino in Romo. Razumljivo, saj sta naleteli drugo na drugo dve moštvi, ki sta imeli dovolj povoda, da se bijeta z vsemi svojimi močmi: Fiorentina prvak na lestvici, brez poraza, Roma pa še tudi neporažena in z velikim upanjem na se boljšo uvrstitev, če bi ji uspelo v Firencah zmagati ali pa rešiti vsaj točko.

Moštvi sta nastopili v sledečih postavah:

Fiorentina: Sarti, Magnini, Cervato; Chiappella, Rosetta, Segato; Julinho, Gratton, Virgili, Montuori, Prini.

Roma: Panetti, Losi, Giuliano; Bortoletto, Cardarelli, Venturi; Ghiggia, Costa, Galli, Pandolfini, Nyers.

Sodil je sodnik Liverani iz Torina. Gledalcev je bilo okrog 75000.

Obe moštvi napadata in tu ni govora o kakih verižnih zaporah ali o čem podobnem, tako da občinstvo ne štedi s ploskanjem obema moštvoma, saj je zadovoljno, da vidi zopet pravo igro ne pa igranje na en gol. V obeh napadih so odlični igralci, ki znajo ustvarjati nevarnosti pred golom, toda tudi oba vratarja sta odlična. Prvi gol za Fiorentino je dosegel Virgili v 35' prvega polčasa. Montuori ujame žogo na levi od gola Rome, ko se je že zdelo, da bo šla čez črto, in jo potem zelo točno poda proti sredi, kjer jo Virgili v teku prestreže z glavo in pošlje v mrežo. Srednji krilec Rome Cardarelli je bil potem poškodovan in je za dve minuti tudi zapustil igrišče. V drugem polčasu je bil na levem krilu, seveda brez posebne koristi.

Tudi v drugem polčasu Fiorentina napada in pri tem izgublja tudi lepe priložnosti. Potem so na vrsti spet napadalci Rome s protinapadi in Galli ter Costa zamudita zrelo situacijo za gol po lepem centriranju Nyersa.

Ko je v 37' drugega polčasa Montuori prešel Bortoletta in streljal na gol Rome, je sicer Panetti s pestjo odbil močno streljano žogo, toda dobil jo je branilec Losi, ki jo je po nesreči odbil v lastni gol.

V Bologni se je bila bitka za oddaljitev iz nevarne cone. Bologna se je pač vsaj nekoliko oddaljila, kolikor je bilo to mogoče z zmago, ki jo je dosegla nad Triestino, potem ko sta se moštvi po prvem polčasu razšli brez zmage in brez poraza (1:1). Bologna je pritiskala skoraj ves čas, toda dosegla je en sam gol v 40' po Bonafinu. Zaradi prekrška Ballaccija nad Passarinom je sodnik Corallo prisodil 11-metrovko, ki jo je Dorigo pretvoril v gol. V drugem polčasu pa je šlo bolj hitro: v 2' in 4' sta Pivatelli in Pozzan dosegla še vsak svoj gol in rezultat je postal dovolj izdaten, čeprav potem ni bilo več nobenega gola. Tudi to tekmo je motila megla in sodnik je že večkrat kontroliral vidljivost, ker so to zahtevali igralci Triestine. Pomagali so si končno z reflektorji.

Moštvi sta nastopili v teh postavah:

BOLOGNA: Giorcelli; Ballacci, Dell'Innocenti; Pilmark, Greco, Jensen; Bonafin, Bonifaci, Cappello, Pivatelli, Pozzan.

Triestina: Soldan; Belloni, Toso; Petagna, Bernardin, Fontana; Lucentini, Dorigo, Brighenti, Passarin, Claut.

Enak rezultat kot v Bologni je nastal tudi v Genovi. Prvi gol je sicer dosegel Cazzaniga za Torino, potem pa je Carapellese izenačil. Ta igralec je bil sploh dober in tudi sicer se je Genoa izkazala kot moštvo, ki le še kaj naredi pred svojim občinstvom. V drugem polčasu je Frizzi pretvoril enajstmetrovko, potem pa je Pistrin postavil končni rezultat. Pri Torinu obramba ni bila najboljša.

Dolgo se je zdelo, da se bo Napoli vrnil iz Rima z obema točkama, toda neodločen rezultat je bolj primeren konec skromne igre, ki sta jo pokazali obe moštvi. Olajševalna okoliščina za Napoli bi bila odsotnost Vinicia. Edini gol v prvem polčasu je dosegel Jeppson, izenačil pa je Bettini v sredi drugega polčasa.

Kako bi bilo, če ne bi tudi Lanerossi imel svojega Brazilca? Tako pa je prav ta igralec — Murolo — v drugem polčasu dvakrat pretresel mrežo Spala. Sodnik Bonetto iz Torina pa je na koncu prvega polčasa izključil na vsaki strani po enega igralca zaradi nekorektnosti.

Obe tekmi, ki sta že dospeli v drugi polčas, pa sta bili potem prekinjeni, sta že dobivali čudno fiziognomijo. To velja zlasti za tekmo v Milanu, ki je bila prekinjena v 17' drugega polčasa. Rasmussen, Bassetto in Annovazzi so nasuli Interju že tri gole medtem ko je bila njihova mreža še nedotaknjena. Potem pa je nastopila rešiteljica megla. Tri minute dlje pa so igrali v Novari, kjer so tudi gostje vodili z 1:0. Gol je dosegel Ronzon v prvem polčasu. Do prekinitve je bila Sampdoria tudi res boljše moštvo na igrišču.

Avstralski prvak srednjeprogašev Dave Stephens je zrušil državni rekord na 3000 metrov z 8:11,2.

Dvoboj med Italijo in Švedsko za pokal švedskega kralja se je končal zelo neugodno za Italijo. Švedi so v Stockholmu premagali Italijane kar s 5:0.

* * *

Na mednarodnem teniškem turnirju v Montevideu je Argentinec Morea v finalu premagal Larsena (ZDA) s 6:3, 7:5, 6:0.

CLEVELAND, 8. — Bob Baker je premagal Nina Valdesa po točkah v 10 rundah.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 9. t. m. ob 17. uri Republic film:

Ljuberen je lepa

Kino na Opčinah

predvaja danes 9. t. m. z začetkom ob 18. uri Universal film:

Pustinjski orel

Avanturističen, orientalski film!

GUY DE MAUPASSANT

Bel Ami

45. (LEPI STRIČEK)

Duroy je delal na vse kriplje, trošil malo in skušal prihraniti kaj denarja, da bi ob času ženitve ne bil povsem praznih rok; tako skop je postajal, kakor je bil prej razsipen.

Poletje je minilo, za njim jesen, ne da bi bil kdo kaj zaslutil, kajti videvala sta se poredkoma, in še tedaj kar moč naravno.

Nekega večera mu je Madeleine globoko pogledala v oči in rekla: «Gospe de Marelle najinega načrta še niste razodeli?»

«Ne draga. Ker sem vam bil obljubil molčečnost, nisem živi duši nič zinil.»

«No, bilo bi čas, da ji poveste Walterjeve prevzamem jaz. Ta teden bo to opravljeno, kajne?»

Zardel je bil. «Da, précej jutri.»

Lahno je odvrnila oči, kakor da ne želi opaziti njegove zadrege, in nadaljevala: «Ako hočete, se lahko poročiva v začetku maja. To bi bilo zelo prikladno.»

«Z radostjo vas v vsem ubogam.»

«Deseti maj, to je sobota, bi mi bil najljubši, ker je moj rojstni dan.»

«Dobro, desetega maja.»

«Vaš oče in vaša mati živita blizu Rouena, kajte? Vsaj pravili ste mi tako.»

«Da, blizu Rouena, v Canteleuju.»

«Kaj pa sta?»

«Majhna... majhna rentnika.»

«A! Tako rada bi ju poznala.»

Ves osupel se je obotavljal: «Ali... namreč, moji starši so...»

Naposled se je odločil, kakor se mora človek, ako je resnično močan: «Draga prijateljica, to sta kmečka človeka, majhna krčmarja, ki sta se na vseh koncih krvavo mučila, da sta me mogla poslati v šole. Ne sramujem se ju, ali njuna... preprostost... njuna kmečka neuglajenost bi vam utegnila biti mučna.»

Milo se je nasmehnila in mehka dobrota ji je osvetlila obraz.

«Ne. Zelo rada ju bom imela. Obiščeva ju, hočem. Bom že še govorila z vami o tem. Tudi jaz sem hči preprostih ljudi... ali zgubila sem jih, svoje starše. Na svetu nimam nikogar več...» — podala mu je roko in pristavila: «razen vas.»

Začutil se je ganjenega, pretresenega in osvojenega, kakor še nikoli od nobene ženske ne.

«Nekaj mi je bilo na misli», je rekla, «ali to je precej težko razložiti.»

«Kaj le?» je vprašal.

«No, vidite, dragi, sem pač takšna kakor vse ženske in imam svoje slabosti, svoje malenkosti: rada imam, kar se sveti in kar zveni. Neizrekljivo rada bi nosila plemenitaško ime. Kaj bi se ne mogli vi o priliki najine poroke... nekoliko... poplemenititi?»

Zdaj je zardela ona, kakor da bi mu bila predložila nekaj nerahločutnega.

Odgovoril je preprosto: «Na to sem že kaj pogosto mislil, ali meni se ne zdi lahko.»

«Zakaj pa ne?»

Zasmejal se je: «Ker se bojim, da bi se osmešil.»

Skomizgnila je z rameni: «Ali, kaj še, nikakor ne! Vsi tako delajo in prav nihče se temu ne smeje. Kar svoje ime razpolovite: ‚Du Roy.' To se imenitno podaja.»

Odgovoril je takoj, kakor človek, ki se je z vprašanjem že ukvarjal:

«Ne, tako ne gre. Način je od sile preprost, od sile navaden, kar preznan. Jaz sem si zamišljal stvar tako, da bi vzel ime svojega kraja, sprva kot književni psevdonim, ga polagoma začel pritikati svojemu imenu, še pozneje pa celo razpolovil samo ime, kakor ste mi nasvetovali.»

Vprašala je: «Vaš domači kraj je Canteleu?»

«Da.»

Ali ta je omahovala: «Ne. Koncnica mi ni všeč. Poglejva, ali bi se ta beseda... Canteleu... ne dala nekoliko spremeniti?»

S peresom, ki ga je bila vzela z mize, je čečkala imena in tehtala, kakšna so videti na papirju. Nenadejavši je vzkliknila: «Glejte no, glejte no, takole!»

In mu je pomolila papir, na kateremu je bral: «Gospa Duroy de Cantel.»

Nekaj trenutkov je pomišljal, potem je slovesno izjavil: «Da, prav dobro je.»

Vsa vzradoščena je ponavljala:

«Duroy de Cantel, Duroy de Cantel, gospa Duroy de Cantel. Izvrstno je, izvrstno!»

S prepričanim izrazom je nadaljevala: «In videli boste, kako lahko je pripraviti vse ljudi do tega, da se s tem sprijaznijo. Ali treba je zgrabiti priložnost. Kajti pozneje bi bilo prepozno. Precej jutri se začnite podpisovati pod svoje listke ‚D. de Cantel', pod dnevne novice pa kar kratko ‚Duroy'. To delajo po listih dan na dan, in živ krst se ne bo začudil, ako si vzdenete pisateljsko ime. V trenutku najine poroke lahko to še malce spremeniva, prijateljem pa porečeva, da ste prej glede na svoj položaj in skromnost opuščali plemenitaški ‚*du*', ali pa vobče nikomur ne pojasniva. Kako je vašemu očetu krstno ime?»

«Aleksander.»

Dvakrat ali trikrat zapored je zamrmrala: «Aleksander, Aleksander», prisluškujoč, kako zlogi zvenijo, potem pa zapisala na prazno belo polo:

«Gospod Aleksander du Roy de Cantel in soproga vljudno naznanjata Vašemu blagorodju, da se je njiju sin, gospod Georges du Roy de Cantel, poročil z gospo Madeleino Forestierjevo.»

Podržala je svoj rokopis nekoliko bolj proč od oči, vsa vesela, da tako dobro učinkuje, in pripomnila: «Trohice načrtnosti je treba, pa se ti posreči vse, kar le hočeš.»

Ko je bil spet na ulici, za trdno odločen, da se bo imenoval posihmal du Roy de Cantel, ga je obšlo, kakor da je pravkar zadobil nov pomen. Korakal je bolj junaško, držal glavo bolj pokonci, in brki so mu sršali ponosneje, kakor se pač spodobi plemiču. Vesela volja se je oglašala v njem, da bi pripovedoval mimoidočim:

«Imenujem se du Roy de Cantel.»

Komaj pa se je vrnil domov, ga je vznemirila misel na gospo de Marelle; neutegoma ji je pisal in jo prosil, naj pride drugi dan na snidenje.

«Huda se obeta», je pomislil. «Zavzdignila mi bo vihro, da nikoli take.»

Potem pa se je v prirojeni lahkomiselnosti, s katero je puščal neprijetnosti življenja vnemar, otresel misli na vse to in jel pisati članek spod pazduhe o novih davkih, ki bi jih bilo treba uvesti, da se zagotovi ravnotežje v državnem proračunu.

Za plemiški členek «*de*» je terjal po sto frankov na leto, za naslove od barona do kneza po pet sto do tisoč frankov.

In podpisal se je: D. de Cantel.

Drugi dan je prejel od ljubice hitro zalepko, v kateri mu je naznanjala, da pride ob eni.

Pričakoval jo je trohico vznemirjen, vendar s trdnim namenom, da preseka vozel in precej od kraja vse pove, nato, po prvem razburjenju, pa ji s pametnimi razlogi dokaže, da ne more vekomaj ostati samec in je bil, ker gospod de Marelle trdovratno živi, pač prisiljen misliti na drugo, ki jo stori svojo zakonsko družico.

Navzlic temu je čutil v sebi nepokoj. Ko je brenknil zvonček, mu je jelo srce razbijati.

Planila mu je v naročje: «Dober dan, lepi striček.» Potem se je zavzela nad hladnostjo njegovega objema, ga pogledala in vprašala:

«Kaj ti pa je?»

«Sédi», je rekel. «Pogovoriva se nekaj resnega.»

Sedla je, ne da bi snela klobuk, samo koprenico je odgrnila do vrh čela; tako je čakala.

Pobesil je bil oči, pripravljajoč se na začetek. S počasnim glasom je spregovoril:

(Nadaljevanje sledi)